

KAMENI SPOMENICI
HRVATSKOGA NARODNOGA MUZEJA U ZAGREBU.

OPISAO IH Dr. **JOSIP BRUNŠMID.**

(Nastavak iz Vjesnika VII str. 209—240, VIII str. 37—106 i IX str. 83—184).

343. Sarkofag, što ga je **M. Aurelius Glabrio**, veteran četrnaeste legije **Gemine** i negdašnji namjesnikov **beneficiarius** za svoga života načinio za sebe i svoju suprugu **Septimiju Matronu**. Iskopan g. 1804. u Novom Sisku u kući (vrtu?) **Andrije Bobeka** (po listu od 4. lipnja 1818., što ga je sisački župnik **Volović** pisao gradačkomu **Joanneumu**). Darovao **Škender Bobek**.

Dulj. 143, vis. 058, dublj. 077. Bijeli mramor s mrkim mrljama.

Duguljasta kamena škrinja sa 0015 visokim i 006 širokim okvirom oko 112 duge, 053 široke i 025 duboke izdubine. Poradi premaleni dimenzija nije dakle taj sarkofag mogao služiti za sahranjivanje lešinâ, nego se je u nj mogao smjestiti samo mrtvački pepeo pokojnikâ, koji su se prije morali spaliti.

341 a

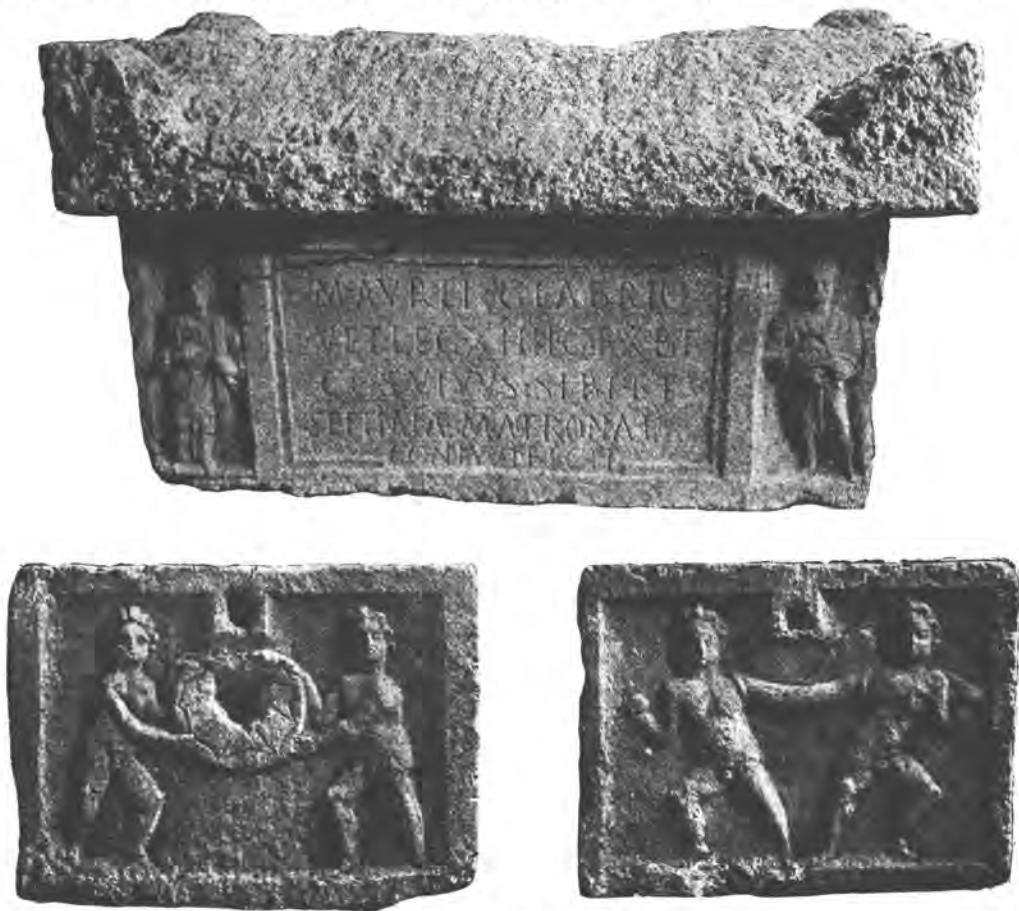
Škrinja je na više mjesta oštećena; med ostalim i sprijeda gore blizu sredine, a od toga mjesta ide jaka pukotina prama l. strani sarkofaga, a kroz glavu tamo stojećega ženskoga lika. Znatno je komad otkrhan na stražnjem donjem bridu. Na l. užoj strani probijena je (sigurno otkako se je sarkofag iskopao) veća rupa kroz školjku, što ju drže tamo iskle-sane dvije figure. Ta rupa ulazi u sarkofag pri dnu njegove šupljine, pa se je njome mogla ispustiti voda, koja bi se u njem nakupila ili u nj ulila.

Na srednjem dijelu prednje strane zapisan je u profilovanim okvirom omedeno, 0395 visoko i 083 široko polje napis: **M(arcus) Aurel(ius) Glabrio, | vet(eranus) leg(ionis) (decimae quartae) g(eminæ), ex b(ene)-ficiario | co(n)s(ularis) vivus sibi et | Septimiae Matronae | coniugi fecit.** — Lijepa slova upućuju na konac II. ili početak III. vijeka. 4. i 5. redak kao da su naknadno zapisani, a kod pisanja zadnjega morao se ukloniti dio donje okvirne letve, da se dobije mjesta. Trouglaste su točke iza svake riječi osim one na kraju napisa. Ona, što bi imala bila doći iza imena **Glabrio**, metnuta je pogrešno na početak slijedećega 2. retka. Na kraju 4. r. ima mjesto točke plitko urezana hvoja, koja završuje dvjema špiralama. Na koncu 2. r. je slovo **F** vodoravnim potezom presječeno, kako je to kod one kratice često u običaju. U 4. r. pisana su slova **IM** i prvo **AE** u spoju

U gore polukružno završujućim plitkim nišama nalazi se na obje strane napisova polja po jedna napred okrenuta stojeća figura, koje po svoj prilici imaju da prikažu likove u tom sarkofagu sahranjenih pokojnika. U l. niši stoji **Septimija Matrona**, sa vještački naredenom frizurom. odjevena dugim donjim odijelom sa rukavima i plaštom. Desnom rukom drži bulu, koja joj na vrpci oko vrata visi, a u l. joj je ruci smotana rola. **Glabrio** u desnoj niši ima okratku kosu i brkove i kratku kovrčastu bradu. Odjeven je pasanim kratkim donjim odijelom sa rukavima i plaštom, koji je na d. ramenu kopčom prikopčan. Kažiprstom i srednjim prstom d. ruke pokazuje na smotanu rolu, što ju u l. ruci drži.

Na obje uže strane prikazane su u izdubljenim oblongnim poljima po dvije figure: Lijevo su dvije neodjevene stojeće **nymphæ**, koje s obje ruke drže veliku školjku. Lica su im napred okrenuta. Po srijedi raščesljana kosa naredena

im je u valovitim uvojcima. Ona na d. strani u ostalom prije da naliči dječaku (Eros) nego li djevojci. — Na d. užoj strani prikazani su u suprotnim stranama odmičući neodjeveni Eroti s dugom po srijedi raščešljanom i u uvojcima padajućom kosom, gdje se baš muče teškim teretom, naime jednom guirlandom, koju je svaki uhvatio jednom rukom za kraj, a drugom (koja se ne vidi) valjda negdje po sredini.

• 343

Ispod gornjega kraja okvira silazi na obje uže strane po jedan četverouglast nastavak, u kojem su izdubljene veće četverouglaste izdubine, kamo su s poklopca zahvaćale kvake, kojima se je sarkofag zatvarao.

Na tom sarkofagu leži poklopac u obliku kućnoga krova, sa akroterijima na uglovima, koji imaju oblik krugljinih isječaka. Kako je taj poklopac i prevelik i kako je raden od sasma druge vrsti kamena (veoma rupičav vapnenjak), to nema sumnje, da ne spada k ovome sarkofagu. Dulj. 1'68, šir. 0'90, vis. 0'31.

CIL III 3970 (cf. p. 1742). — Therese von Artner Briefe über einen Theil von Croatien und Italien an Caroline Pichler. Pesth 1830 str. 20 (pisano 1825.) ispustiv zadnji redak. — A. Steinbüchel u Wiener Jahrb. Anzeige-Blatt 55, 1831 str. 32. — M. Sabljak kod Neugebaura Die Südslaven str. 232. — I. Tkalec Römische Alterthümer aus Sissek und Töplitz. Taf. 3, 1. — Iv. K. Tkalčić Severila str. XIV i Dodatak I 5 (na- pisano sigurno samo po sjećanju),

344. Nadgrobna ploča, što ju je neki Gaudentius dao načiniti za neimenovana sina, koji je živio 6 godina, 6 mjeseci, 10 dana i 8 noćnih sati. Iskopana g. 1901. povrh Novoga Siska na brježuljku na zemljištu Kate udove Ocvarek (parc. br. $\frac{486}{V}$). Darovao Vilim Sambolek, učenik trgovačke škole u Zagrebu 1901.

Vis. 0'545, šir. 0'56, deblj. 0'036. Pješčenjak sivkaste boje.

Ploča nepravilno-četverouglasta oblika. Manjka velik komad na d. gornjem uglu, a okrhana je i gore i na d. donjem uglu, gdje je veća jedna (sačuvana) križotina opet priljepljena. Gornje lice ploče negda je bilo ugladeno, ali je ostalo neravno. Tečajem vremena dosta je trpilo od atmosferskih upliva.

Dom(us) aet[erna]. | Gaudenti[us] filio piissi[mo], | qui vix(it) an(nos) (sex), | m(enses) (sex), d(ies) (decem), h(oras) n(octis) | octo, fati m(unus) c(omplevit). — Loša pismena odaju veoma kasno vrijeme, valjda IV. vijek posl. Kr. Iza svake riječi nalazi se rastavni znak u obliku maloga lista, a takovi su znakovi i na početku 2., 5. i 6. retka, jer nisu mogli stati na kraju predidućih redaka, kamo bi spadali. U 6 r. nije u slovu F izvučen srednji vodoravni potez.

CIL III 15181².

344

345. Nadgrobna ploča s metričkim napisom, što ju je za neku Maximillu dao načiniti suprug, kojemu se ime nije sačuvalo. Iskopana g. 1877. u Sisku u drugoj ulici, kada se kopao podrum građanina Gojmerca. Darovalo arheološko društvo »Siscija«.

Vis. 0'35 šir. 0'68. deblj. 0'054. Bijeli krupnozrni mramor.

Oblongna ploča, po prijeko na dvoje prelomljena i na rubovima okrhana. Na nekojim je mjestima i površina kamena ozlijeđena. U l. gornjem uglu urezan je vertikalni potez kraj prvih triju redaka; valjda se namjeravalo oko napisa načiniti okvir. Lijevo gore ima u debljini kamena manja luknja za čavao i žlijeb, kroz koji se je isti olovom zalijevao.

= ec . [u]xori | p[os]uit carissim(a)e suae | Maximill(a)e.

Nom[i]na tu(a)e | superos laudesq(ue) manebun(t), | adque utinam su[p]erstes am[i]c[o] | reciperes tua mer[i]ta magna. | coniugio ereptam | Firma requir[i]s ibidem.

Veoma nepravilna i nelijepa slova kasnijega carskoga doba plitko su urezana a mjestimice su i posvema iščezla, jer se je preko nezaštićena kamena valjda mnogo hodilo, pa su se s površinom kamena olizala. Kako ima na kamenu gore ostanaka maza, bit će da on nije naden na svom prvobitnom mjestu, nego da je bio u drugu svrhu uporabljen u kakovu taracu ili na ini koji način.

U 1. r. opažaju se tragovi od samo nekoliko slova. Na početku manjka od prilike 10 slova sa imenom pokojničina supruga. Samo na 8. mjestu kao da je preostao trag kratkom horizontalnom potezu, kako ga redovno na donjem

345

kraju jednako imaju slova E i I. Na 11. i 12. mjestu stoje slova EC, iza njih je prazan (?) prostor, na kojem bi moglo stojati jedno slovo, a na kraju je XORI. Na koncu 4. r. bila je valjda ligatura od slova NT, a na koncu 5. r. bilo je, kako se čini, u riječi a m i c o maleno slovo I pripisano uz M, a maleno O upisano u slovo C.

Interpunkcije se ne mogu nigdje više opaziti.

Hirschfeld, koji je kamen vidio, prvi je primjetio, da riječi u 3. i 4. retku sjećaju na stih u Vergilovoj Aeneidi I 609 (*semper honos nomenque tuum laudesque manebunt*). U 8. r. predlaže Buecheler *Firmam require*, čime bi se dobio i pravilan pentametar. Stihovi valjda ne počimlju prije riječi *nomina*.

CIL III 10864 (= Eph. ep. IV p. 140, 479). — S. Ljubić u *Viestniku* I 1879 str. 71, 7. — Fr. Buecheler *Anthologia Latina*. II. *Carmina latina epigraphica* I. p. 286 n. 598.

346

346. Nadgrobni spomenik 47-godišnjega Marka Muclja Hegetora, lječnika trideset i druge hohorte dobrovoljaca, koju je sebi i svome patronu podigla neka Mucia Corinthia. Nađen 1874. u Sisku na zemljištu Karla Sunka blizu paromlina, kada se je iskopavala rupa za gašenje kreča. Zajedno je nađena valjkasta kamena posuda s poklopcem, u kojoj su bile pohranjene poluizgorjele kosti i pepeo pokojnika. Darovao Karlo Sunko iz Siska 1874.

Vis 1'75, šir. 0'70, deblj. 0'21. Rupičav vapnenjak.

Oblongna gore prelomljena a dole nepotpuna ploča sa više većih naravnih pukotina u kamenu. Napis se nalazi između dva špiralno kanelirana polustupa s korintskim kapitelima i dvočlanim bazama. Na tim stupovima počiva

greda trouglasta zabata s jednom velikom osmerolistom rozetom u zabatištu, te sa tri gore špiralno svinuta akanthova lista i jednim duguljastim zašiljenim listom na donjim krajevima obijuh krovovih strana (desna strana većim dijelom manjka). Na nepotpunom podnožju spomenika vide se na donjem kraju ostanci triju sprava, koje su pokojniku možda u izvršivanju njegova vojničko-lječničkoga zvanja rabile, i to lijevo od jedne šiljato i od jedne s krugljicom završujuće tanje sprave (lanceta i sonda?), a desno ostanci neke šire zaobljene sprave.

M(arcus) Mucius | Hegetor, | medicus | coh(ortis) (tricesimae secundae) vol(untariorum), | an(norum) (quadraginta septem) | h(i)c [s(itus)] e(st). | Mucia Corin|thia [s]ibi et | patrono p(osuit). — Trouglasti rastavni znakovi nalaze se u 1. r. iza slova M, u 5. r. iza AN i iza broja, u 6. r. iza sva tri slova, u 7.—9. r. iza svake riječi samo ne iza ET. U 4. retku povrh broja kohorte dug vodoravan potez; slovo L upisano je radi pomanjkanja prostora u prediduće slovo O. Sudeći po načinu pisanja (P s otvorenom zavojkom, okruglo O) inače dosta nelijepo izvedenih slova, spomenik valjda nije mlađi od II. stoljeća posl. Kr.

Pokojnik Hegetor i njegova libertinka Corinthia bijahu, sudeć po njihovim kognomenima, rodom iz grčkih krajeva rimske države. Vojni odjel, kod kojega je on kao vojnički lječnik služio, spadao je gornjogermanskoj vojsci, te je u Hedderneimu blizu Frankfurta na Majni bio u garnizonu. Ali ovaj sisački kamen i jedan nadgrobni spomenik (CIL III 4006) iz Orešca u virovitičkom žkotaru, koji spominje 90 godina staroga Marka Nunidija Successa, veterana trideset i druge kohorte rimskih građana, dokazuju, da je ta kohorta neko vrijeme i u posavskom dijelu provincije Pannonije boravila.

CIL III 10854. — Eph. ep. IV p. 139, 475. — S. Ljubić Inscr. p. 9 n. 19. — H. Dessau Inscr. lat. sel. I p. 516 n. 2601.

347. Ljevi gornji ugao nekoga spomenika. Iskopan g. 1878. u Sisku. Darovalo društvo »Siscija«.

Vis. 0'11, šir. 0'17, deblj. 0'09. Bijeli mramor, koji se jako kruni.

Ulomak spomenika, koji je imao oblik četverostrana bridnjaka, prelomljen na dvoje; lijevo, dole i ostrag je kamen nepotpun. Rub napisova lica na gornjoj i desnoj strani pravilno je odjelan.

347

..... s(acrum?) | ? An]t.
Octavia[nus?]ia . |
U recima su gore i dole izvučeni potezi. U 2. r. je iza prvoga T točka U 3. r. sačuvao se sprijeda okomit potez, koji može biti od slova I, N, M, L

ili H. Ako je ovo nadgrobni spomenik (što je u ostalom dvojbeno), te ako se prema tome ima prvi redak nadopuniti sa [? D(iis) M(anibus)] s(acrum), to onda lijevo manjka više od polovine kamena. U 2. i na početku 3. r. bila bi onda imena dviju osoba u nominativu, od kojih je druga bila neki Antonius Octavianus(?). Na koncu 3. r. bit će da je stajalo žensko ime u dativu, možda [? Aure]lia[e] ili [? Ael]ia[e].

CIL III 10861 (= Eph. ep. IV p. 139 n. 477). — S. Ljubić u Viestniku II 1880 str. 12. — E. Kalinka i A. Swoboda u Arch. epigr. Mitt. XIII 1890 str. 22 br. 8 i 12.

348. **Ulomak nadgrobne ploče nekoga Paulna, Lucerova sina (?).** Iskopan u Sisku. Darovao Ivan K. Tkalčić, prebendar u Zagrebu.

Vis. 0'55, šir. 0'32, deblj. 0'027. Bijeli mramor s jednim slojem tamne boje.

Na dvoje slomljen ulomak s desne strane spomenika sa starim, mjestimice okrhanim rubom gore, desno i dole.

[O]p t(i mae) | [memoriae?] Paulini
Lucerinis | ab omnibu[s]
r operav | re benedict | t.
x. et tu | aris sac[..... gr]atias
ag(ens?). — Napis ju možda metrički sastavljen. Slova upućuju na veoma kasno doba. Rastavni znakovi su metnuti u 1. r. iza slova T, u 2. iza LI i NI, u 4. ispred O, u 5. iza RE, u 6. ispred i iza X, pa iza ET i TV, u 7. iza RIS, u 8. iza gratias. U 2. r. je riječ Lucerinis naknadno sitnijim slovima pripisana.

CIL III 3991 (cf. p. 1742 = Eph. ep. II p. 414 n. 834). — Iv. K. Tkalčić Severila Dodatak I 12. — S. Ljubić Inscr. p. 29 n. 68.

349. **Sarkofag, što si ga je na spomen neka odlična žena Romania Nevija još za svoga života dala načiniti, iza kako su prije nje umrli neki Cletius Romulianus i Aurelius Calemerus.** Iskopan u travnju 1882. u Starom Sisku na zemljištu Tome Dutzmanna u blizini rimokatoličke župne crkve. Dar istoga 1883.

349

Dulj. 2'025, vis. 0'68, dulj. 1'01. Bijeli mramor.

Duguljasta kamena škrinja sa 0'05 širokim i 0'03 visokim okvirom oko 1'73 duge, 0'71 šir. i 0'49 duboke izdubine. Na prednjoj strani manjka gornji dio, a otučen je i skoro cijeli lijevi brid. Kamen je i inače na više mjesta okrhan,

Na prednjoj strani nalaze se dva manja polja s likovima a u sredini je napis u 0975 dugom i preko 0'54 visokom polju, koje je omeđeno profilovanim okvirom. L. i d. je u gore polukružno i sa dvije volute završujućim plitkim nišama po jedna figura. L. je napred okrenuta a na d. gledajuća stojeća mlada žena sa rebrasto naređenom kosom (Melonenfrisur) i sa dva dulja uvojka na stranama. Odjevena je dugim chitonom sa rukavima i plaštom, od kojega je velik komad preko l. podlaktice prebacila. Na nogama ima cipele. Desnom rukom maša se okrugle bule na svojim prsima, a u ispruženoj l. drži smotak papira, kojemu je početak označen po duljini urezanim zarezom. U svojoj donjoj šestini urešen je taj smotak kao nekakvim visećim fransama. — U d. niši je napred okrenut stojeći dječak kratko ošišane kose, u kratkom do koljena sižućem donjem odijelu s rukavima i kratkom plaštu, od kojega lijevi kraj na prsima drži. Na nogama ima čizme s okratkim sarama. U visoko podignutoj d ruci drži jednu kaserolu s ručicom a uhvatio ju je za dno.

= [D(iis) M(anibus)]. | Romania N(a)evia clari|ssima femina viva | fecit sibi memoriam | pr(a)ecurrentibus Cletio | Romuliano et Aur(elio) | Calemero. — Lijepa pravilna slova, sa okruglim O i nezatvorenim P napućuju, da se spomenik ne datira niže od druge polovine II. stoljeća. S. Ljubić javlja doduše, da se je do sarkofaga našao po jedan novac careva Valeriana i Aureliana, ali ti za datiranje nisu mjerodavni, jer su nepoznatim slučajem sigurno poslije u blizinu Romanijinoga sarkofaga dospjeli. U njem našle su se navodno samo kosti.

Na gornjem kraju napisu manjka okvir. U 1. r. su slova D·M, koja se donekle još raspoznaju, namjerice eradirana, i to u staro doba valjda onda, kada je u rimskoj državi kršćanstvo preotelo maha. Za pomisao, da je možda pokojnica bila kršćanka, pa da je ona sâma ta slova dala izbrisati, neima nikakova uporišta. Još se je dobro u 1. r. sačuvala velika rastavna točka. U 3. r. zapisano je drugo S na mjestu, gdje se vide tragovi drugoga nekoga pogrješno napisana slova, koje se je zato eradiralo. U spoju pisana su slova: u 2. r. NE u Nevia, u 3. r. u MA, u 4. r. ME i AM, u 5. r. VR, NT i TI, u 6. r. ET, u 7. r. ME. Od 2.—7. retka su interpunkcije u obliku trouglastih točaka iza svake riječi. Na koncu 5. r. metnuta je točka na okvir, jer u polju nije bilo dovoljno mjesta, a u zadnjem retku metnuta je jedna suvišna i pred ime Calemero. — Glede izraza praecurrere upozorio je već Hirschfeld, da u smislu »prije nekoga umrijeti« dolazi kod Seneke (Oedip. v. 72: matura poscens fata, praecurram ut prior | patriam ruentem) i kod Silija (Punic. IV 459: bis conatus erat praecurrere fata parentis, | conversa in semet dextra).

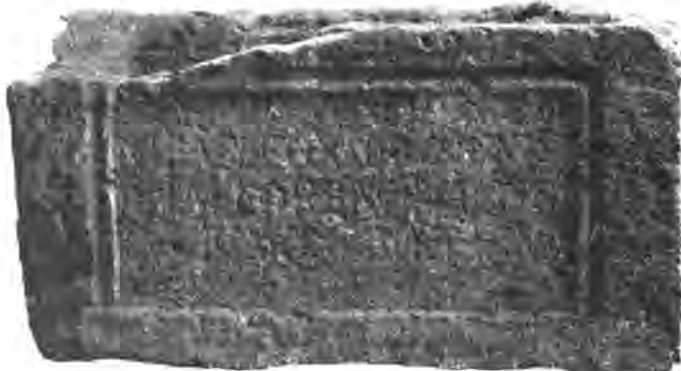
U kojem je odnošaju pokojnica bila spram one dvojice muškaraca, koji se u napisu spominju, ne može se točno opredijeliti. Meni je najvjerojatnije, da je ona bila dva puta udata, pa da su ta dva čovjeka s raznim obiteljskim imenima njezina dva muža, koje je ona preživjela. Hirschfeld (kojemu se je u ostalom pisalo, da su prikazane dvije figure mladi muškarci i portreti u napisu spomenutih pokojnika) pomišljao je, da su to sinovi pokojnice, ali primjećuje, da je ona u tom slučaju morala biti dva puta udata, pa da je svaki od njih od drugoga oca. Cognomen Calemerus upućuje na pomisao, da je onaj, koji ga je nosio, bio grčkoga porijetla.

Na užim stranama, koje su ostale neravne, izdubljen je kao nekakav okvir, koji na gornjem kraju četverouglastim nastavkom silazi tamo, gdje se je poklopac imao pričvrstiti, ali nikada nije pričvrstio. Ako manjkajući sada poklopac škrinju nije samo svojom težinom zatvarao, to je možda na prednjoj strani bio učvršćen, koja se je tako okrhala, kada se je sarkofag negda na silu otvarao.

CIL III 10852. — Sloboda u Sušaku u jednom broju iz zadnjih dana travnja 1882. — T. Dutzmann u Wiener Allg. Zeitung od 16. svibnja 1882. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. IV 1882 str. 65 (s nacrtom). — O. Hirschfeld u Arch. epigr. Mitth. VI 1882 str. 95.

350. Kamena škrinja, što ju je za pepeo Gaja Sempronija Severa, kornikularija četrnaeste legije, koji je živio 41 godinu, dala načiniti njegova žena Julija Florentina. Iz Siska, gdje ju je Katančić koncem XVIII. vijeka vidio uz cestu, koja vodi na istok, stotinu koraka od Save. Odavle je prenešena u dvorište katoličkoga župnika, a župnik Dragutin König darovao ju je preko arheološkoga društva »Siscije« narodnome muzeju 1877.

Vis. 0'47, šir. 0'92, dublj. 0'65. Bijeli rupičav vapnenjak.

350

Duguljasta četverouglasta kamena škrinja sa izdubinom za mrtvački pepeo, kojoj su dimenzije 0'70, 0'41 i 0'235. Oko izdubine vide se ostanci izbočena okvira, na koji je pristajao (manjkajući) poklopac. Na obim užim stranama nalaze se veće četverouglaste izdubine, u koje su zahvaćale na poklopcu učvršćene željezne spone. Od kamena

manjka velik komad na prednjem lijevom uglu gore a mjestimice je otučen.

Ponešto teško čitljivi napis je zapisan na 0'34 visokom i 0'69 širokom izdubljenom rapavom polju, oko kojega su gore, desno i lijevo okvirne letvice:

= G(aio) Sempro(nio) Severo, cornicul(ario) leg(ionis) (decimaequartae) g(eminae) [an(norum)] (quadraginta uni). | Iulia Florentina coniugi carissimo viva | fec(it). — Sudeć po načinu pisanja, spomenik će spadati u prvu polovinu II. stoljeća posl. Kr., na koje vrijeme upućuje i to, što je pokojnik spaljen a pepeo mu u kamenici sahranjen bio. U 1. retku nalaze se ligature od V i E, te O i R, u 2. i 3. r. od V i L a u potonjem još i od N i T. Interpunkcija ima iza svake riječi osim na koncu redaka, gdje se nalazi samo u 2. r. i iza brojke na kraju. Upada u oči, da je u 2. r. ispuštena formula qui vixit annis ili samo annorum i da je gentilno ime pokojnikovo skraćeno na neobičniji način sa Sempro. Pokojnik je služio u vojsci kao podčasnik u posebnoj struci — možda kod računovodstva Četrnaestoj legiji bio je u vrijeme njegova službovanja logor u Carnuntumu (Deutsch Altenburg) u Gornjoj Pannoniji, pod koju je i Sisak spadao.

CIL III 10855 (sa pogrješkama u 1. i 2. retku = 3972 Mommsen po Katančičevu prijepisu; cf. p. 1044 ispravke Zarije Gruića; Eph. ep. II p. 414, 833 ispravke Ivana Tkalčića). — Math. Petr. Katancsich Specimen philologiae et geographiae Pannoniorum. Zagrabiae 1795. p. 172. — Math. Petr. Katancsich Istri adcolarum geographia vetus. Budae 1826. I. p. 414 n. CCXCIII. — Iv. K. Tkalčić Severila. Dodatak II 7. — S. Ljubić u Viestniku I 1879 str. 70, 6.

351. **Velik sarkofag, što ga je neki Marcellianus dao načiniti za svoju suprugu Severillu, službenicu Hristovu, s kojom je živio neprekidno devet godina.** Iz Staroga Siska, gdje se je već prije g. 1551. nalazio na zemljištu rimokatoličkog župnika, koje je sada vlasništvo g. Andrije Colussija. Tamo ga je još g. 1825. vidila Terezija pl. Artner »na jednom brežuljku, na kojem je bio kukuruz posaden«. Imao je onda podnožje od jednoga velikoga kamena. Bio je čitav, te je samo u poklopcu imao izbijenu rupu, kroz koju se je moglo viditi, da se unutra nalaze samo kosti i zemlja. Kasnije je po župniku Josipu Voloviću prenešen u grad, gdje je bio smješten pred župnom crkvom, a tom prilikom valjda je polomljen. Dar prvostolnoga kaptola zagrebačkoga 1871.

351

Dulj. 2'27, vis. 0'90, dublj. 1'19. Vapnenjak.

Velika kamena škrinja sastavljena je iz velikoga lijevoga komada (od pri-like polovina cijeloga sarkofaga) i osam što većih što manjih komada na desnoj strani, koji su dosta netočno spojeni a pukotine izmed njih cementom izmazane i premazane.

Na sarkofagu stoji ogroman poklopac u obliku kućnoga krova, 2'385 dug, 1'445 širok i 0'55 visok, poprjeko na dvoje prelomljen. Na uglovima se nalaze akroterija u obliku isječaka polukruglje, a s jedne i druge strane uspinju se na krov četiri reda kuburâ (žlijebnjakâ). Na stražnoj strani odbijen je od poklopca

velik komad, a okršio se tamo i sarkofag, sigurno od ljudi, koji su ga negda porobili. Taj je otvor gradsko poglavarstvo zagrebačko dalo zazidati, jer se je konstatovalo, da je u sarkofagu svakojaka klatež prenoćivala.

Sredinu prednje sarkofagove strane zaprema nepravilno pačetvorinasta tabula ansata od 1065—1110 dulj. i 053 vis., na kojoj je zapisan napis. U jednom i drugom uhu te tabule nalazi se, dosele od nikoga neopažen, po jedan monogram Hristov, načinjen od kružne crte i od unj upisanih spojenih slova XP. Široke prostore l. i d. od napisa zapremaju loze, koje niču iz dvije nezgrapno rađene velike amfore s kaneliranim tijelom i ručkama osobita oblika. Ona, što izlazi iz d. posude, svojim zavojima, lišćem i groždem ispunjuje onaj uzani pojas povrh napisova polja, a onda na jedanput prelazi u onu drugu lozu, koja je iznikla iz l. posude. Treća je loza izniknula blizu d. donjega ugla, te se ispod napisova polja vijuga sve do l. donjega ugla. D. od te loze izniknulo je i neko malo stabalce, kojemu se analogija nalazi kraj l. donjega ugla tabule ansate. Iz svake od one dvije amfore izniknulo je još i po šest ječmenih (ili žitnih) klasova. Na jednom od klasova l. strane i na vrhu loze na istoj strani sjede dvije ptice. Izmed zavoja treće loze a ispod napisova polja vidi se na d. trčeći pas, kako progoni zeca.

Napis glasi: Huic arcae inest Severilla famula Chri(sti), quae | vixit cum viro novem | continuis annis, cuius | post obitum Marcellianus se|dem hanc videtur conlocasse mari|tus. — Slova IV. stoljeća. U spoju su pisana slova VAE u 2. r. i MH u 6. r. Interpunkcije u obliku malih listića nalaze se na početku redaka 1.—5. i iza svake riječi, dapače i iza in u 1. retku. Da li je na koncu 2., 3. i 4. retka, nije sigurno, jer je kamen tamo cementom zamazan. Samo je nema ispred i iza riječi se|dem u 5. 6. retku, jer je ta u prvi kraj pomutnjom ispuštena riječ naknadno ukrpana. Iz listića na koncu 5. r. napravilo se tom prilikom slovo S, a slovo M moralo se spojiti sa slovom H, koje je na početku 6. r. već stajalo. Zadnja tri slova riječi maritus nisu više imala mjesta u 6. r., pa su se ispod njega morala zapisati. U 2. r. nalazi se povrh slova XPI potez za označenje kratice.

Tumačenje napisa ne pruža nikakvih poteškoća niti osebina. Severilla je bila kršćanka, a kršćana je u IV. stoljeću sigurno mnogo više bilo od nekršćana, kada je Sisak bio dapače sjelo biskupije Mnijenje, kao da je pokojnica bila mučenicom, iz napisa ne samo da se ne da zaključivati, već on to svojom šutnjom dapače očito pobija.

CIL III 3996 (cf. p. 1742 = Eph. ep. II p. 414, 836. — Cf. p. 2328¹⁴). — Wolfgangus Lazius Commentariorum reipublicae Romanae illius in exteris provinciis acquisitis constitutae libri duodecim. Basileae 1551. p. 1185 (po prijepisu Primusa Lachnera iz Celja). — Gruterii inscriptiones antiquae. Heidelbergae 1603. (2. ed. Amstelaedami 1707.) p. 1060, 1 (po Laziju). — Al. Ferd. Marsilius Danubius Pannonico-Mysicus. Hagae Comitum et Amstelodami 1726. II. Tab. 44 (prva dva retka po vlastitom prepisu, ostalo po Laziju). — L. A. Muratori Novus thesaurus veterum inscriptionum. Mediolani 1739—1742. p. 1941, 7 (po Marsiliju). — Dan. Farlati Illyricum sacrum. Venetiis 1775. V p. 319. — Math. Pet. Katancsich Specimen philologiae et geographiae Pannoniorum. Zagrabiae 1795. p. 173 i Istri adcolarum geographia vetus Budaer 1826. I p. 445 DLII. — Th. v. Artner Briefe über einen Theil von Croatien und Italien. Pesth 1830 str. 10 II (pisano 1825). — M. Sabljak kod Neugebaur-a Die Süd-

slaven str. 232. — Ig. Tkalec Römische Alterthümer aus Sissek und Töplitz. Taf. I I. — Krainz u Mitteilungen des hist. Vereins für Krain 1859 str. 44. — Iv. K. Tkalčić Severila, ili slika iz progonstva kršćanah u Sisku. Historična pripoviest iz četvrtoga stoljeća. U Zagrebu 1866. str. VI i u Dodatku II 1. — S. Ljubić Inscriptiones quae Zagrabiae in museo nationali asservantur. Zagrabiae 1876. p. 11, 23.

352. Ulomak nadgrobnoga spomenika. Nađen u Sisku u župnikovu vrtu. Darovalo društvo »Siscija«.

Vis. 0·285, šir. 0·135, deblj. 0·07. Vapnenjak.

Na l. strani sačuvao se stari rub; dole nije bilo dalje nijednoga retka.

..... | C | M | VSi |
POS U 3. r. na trećem je mjestu donji kraj okomita poteza od nekoga slova.

S. Ljubić u Viestniku I 1879 str. 71 br. 10

353. Ulomak nadgrobnne ploče s napisima na obje strane Nađen 1903. povrh Novoga Siska na zemljištu Kate udove Ocvarek, gdje je bilo rimsko groblje. Darovao Vilim Sambolek.

Vis. 0·048, šir. 0·074, deblj. 0·016. Bijeli mramor.

Na jednoj se strani vide u dva retka ostanci od pet slova, a na drugoj skoro cijelo slovo A.

**354. Ulomak ploče s nadgrobnim napisima na oba-
dvije strane.** Iz Siska. Darovao Ivan Tkalčić.

Vis. 0·135, šir. 0·138, deblj. 0·015. Bijeli mramor sa zelenkastim mrljama.

Na svuda naokolo oblomljenom ulomku na jednoj je

strani u tri retka na-
pisano ? A]nsia[e]
Cn[..... an]ni[s]
plus m[inus..... |
v]ixit civ(?)
Na početku 1. retka
ostatak okomita po-
teza od N ili I, na
koncu istoga retka

354

ostatak od N, na početku 2. r ostatak slova S.

Na drugoj strani u dva je retka zapisano: in]noce[nt |
..... ridu[m]? Vodoravni potezi slova E veoma su kratki; na koncu
2. r. čini se, da se vidi ostatak ponešto kosoga prvoga poteza slova M

S. Ljubić Inscr. p. 28 n. 66.

355. Ulomak ploče s nadgrobnim napisom. Iz Siska. Dar društva »Siscije«.

Vis. 0·12, šir. 0·105, deblj. 0·025. Bijeli krupnozrni mramor.

Na svuda naokolo oblomljenu ulomku vide se u 1. r. ostanci slova CV
(drugo je slovo dvojbena), u 2. r IDO

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. I 1879 str. 71 br. II. — E. Kalinka i A.
Swoboda u Arch. epigr. Mitth XIII 1890 str. 22 br. 10 (naopako čitano).

352

353

355

356. Nadgrobnl spomenik, što ga je neki Pontius postavio sebi i drugim dvjema osobama. Iskopan prije jedno dvadesetak godina kod Kerestinca, po prilici 1 km zapadno od kote 143 karte generalnoga štopa, na mjestu gdje se našlo više rimskih grobova. Darovao Mirko Fabiančić, vlastelin u Kalinovici 1896.

356

Vis. 153, šir. 068, deblj. 022. Vapnenjak sa velikim školjama.

Debela nepravilno otesana ploča, gore, dole i na d. strani okrhana. Površina kamena na mnogo je mjesta znatno otučena, pri čemu je jedna figura i velik dio napisa veoma trpio. Na gornjem kraju završavao je kamen trapezu nalikim nastavkom, u kojem je sa tri poteza označen kao neki zabat. Taj zabat počiva na plosnatim okvirnim gredama, koje mu služe poput stupova. U plitko izdubljenom polju ispod zabata stoje dvije napred okrenute, u niskom reljefu veoma surovo izradene figure, od kojih je ona l., kratkim odijelom odjevena, muška. Možda to ima biti sâm Pontius, koji je spomenik postavio. Od desne je figure skoro sve osim lica otučeno. Između ovih figura gore nalazi se u istom izdubljenom polju donji dio kratkim odijelom odjevene nešto manje treće figure, koja gornjim tijelom siže sve do vrha zabatišta.

Čitanje nepravilnim slovima pisanoga napisa na više je mjesta sasna nesigurno. Ona dva figurom rastavljena slova M A u zabatištu možda su samo početna slova imena tamo prikazane osobe. Dole bi se možda moglo čitati: Pontius | pos(u)it si[bi?] | [e]t co[ni]u[g]i |

e[t] M(arco) C..... | A.....

CIL III 15183. — Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. III 1898/9 str 199 (sa sl. 96).

357. Nadgrobnl spomenik neke Aconije Salvije, Gajeve kćeri, što ga veoma rijetkoj suprug i podiže neki C. Julius Paternus. Nalazio se je negdje do g. 1878. u Zagrebu u vrtu neke nadbiskupske gospodarske zgrade

Vis. 061, šir. 0515, deblj. 015. Bijeli krupnozrni mramor.

Debela oblongna ploča sa starim rubom na l. i d. kraju. L. se vide jako otučeni ostanci polustupova debela sa špiralnim kanelirama. Na d. strani je polustup namjerice otklesan i površina kamena dosta dobro ugladena, tako da se negdašnjemu polustupu jedva tragovi raspoznaju.

= Aconia[e] | C(aii) filiae | Salviae | C(aius) Iulius | Paternus uxori rarissimae. — Lijepa pravilna slova iz konca l. ili prve polovine

II stoljeća. Bez interpunkcija. Da li je dalje dole bio još koji redak, nije sigurno.

Kamen je kasnije, i to valjda još u rimsko doba bio preuđešen kao arhitektonski komad sa profilima na d. užoj strani, na gornjem čelu (gdje je profil skoro sasna odbijen) i na polovini donjega čela kamena. Služio je valjda kao nadstupnina na kakovoj anti ili sličnom stupu pačetrovinasta prereza.

CIL III 10866. — Dr. Iv. pl. Bojničić u Arch. epigr. Mitth. III 1879 str. 174.

358. Nadgrobni spomenik 30-godišnjega Egnatuleja Florentina, Lucijeva sina, što mu ga je podigao otac, koji je također u istom grobu počivao. Do g. 1873. bio je u Zagrebu uzidan u kući »kaptolski marof« na Ribnjaku. Dar prvostolnoga kaptola zagrebačkoga. Od Ivana Tkalčića istaknuta sisačka provenijencija ovoga spomenika ničim nije dokazana.

Vis. 1'61, šir. 0'86, deblj. 0'28. Vapnenjak.

Velika oblongna, dole nepotpuna debela ploča. Na l. gornjem kraju otučen je ugao te veći komad arhitravne grede i kapitela, a u srednjem dijelu kamena lice pokojnikova portreta.

Na gornjem čelu kamena ima na sredini plitka četverouglasta izdubina, u kojoj je negda bio učvršćen neki sada manjkajući nastavak, koji je valjda bio tako širok kao što je sâm spomenik. Na to napućuje naime veće odjelano mjesto na l. strani, koje je služilo za bolje učvršćenje toga nastavka.

Lice kamena ima oblik aedikule, sa dva vitka lišćem i unakrštenim vrpcama urešena stupa s korintskim glavicama. Sredinu zabatišta zapremila je napred okrenuta Meduzina glava s raskuštranom dugom kosom i sa dvije pod vratom u čvor svezane uspravljene zmijske U l. i d. uglu zabatišta po jedan je veliki akanthov list a na sačuvanoj d. strani krova nalazi se kao akroterion van okrenuta ovnova glava sa zavijenim rogovima. Architravna greda urešena je vrpcom uvijajućih se hvoja sa pet velikih cvijetova

357

358

u profilu. Duga greda na sredini spomenika, sa dvije u dvostruke špirale svijene, na sredini spojene hvoje, na kojima su nejednake, napred okrenute 4—5 liste rozete, dijeli nutrašnjost aedikule na dva dijela. U gornjem, kojemu kao pozadina služi razapeto platno (ili krivo shvaćena školjka), vidi se napred okrenuto poprsje pokojnika, mlada čovjeka s okratkom kovrčastom kosom, brcima i kratko rezanom kovrčastom bradom. Odjeven je nekim donjim odijelom s rukavima i plaštom.

U donjem dijelu aedikule je polje s nadgrobnim napisom, koje je na donjem kraju vjerojatno potpuno. Od napisa manjka samo na l. strani par slova u 4. i 5. r.

= D(ii)s M(anibus). | L(ucio) Egnatuleio | L(ucii) f(ilio) Florentino | [a]n(norum) (triginta) pater | [?] f(aciendum) c(uravit)]. H(ic) s(iti) s(unt). — Slova II. stoljeća. Trouglaste točke iza svake riječi osim na kraju redaka.

CIL III 10860 (= Eph. ep. II 417, 850). — S. Ljubić *Inscriptiones* p 12, 24. — Sr. E. Kalinka i A. Swoboda u *Arch. epigr. Mitth.* XIII 1890 str. 21.

359. Nadgrobni spomenik, što ga je neki 100-godlšnji C. Jullus Adletumarus, slobodnjak nekoga Maxima, oporučno dao načiniti za sebe i svoju

pedesetgodišnju suprugu Sporillu. Iskopan g 1884. u Podsusjedu na brijegu iznad kamenoloma, kada se gradila nova staza. Darovao inžinir Josip Čabrijan.

Vis. 1'27, šir. 0'54, deblj. 0'14. Vapnenjak.

Debela ploča sa 0'11 visokim i 0'31 širokim donjim nastavkom za uticanje u odgovarajuću izdubinu kamenoga podnožja. Manjka velik komad gore.

U gornjem dijelu nalazila su se u izdubcima napred okrenuta poprsja pokojnika, izrađena u visokom reljefu. Sačuvala se od d poprsja samo surovo izrađena (valjda neodjevena) prsa i komad vrata, a od lijevoga tek neznatan okrajak prsiju. Između poprsja vidi se dole neka izbočina, na kojoj su isklesana tri akantova lista. Napis se nalazi u jednostavnim okvirom omeđenom, 0'47 visokom i 0'42 širokom polju, ispod kojega je kamen samo surovo otklesan.

= C(aius) Iulius Maximi | lib(ertus) Adietumarus | an(norum) (centum) h(ic) s(itus) e(st); | testamento | fieri iussit | sibi et Sporillae | uxori | an(norum) (quinquaginta). — Slova III. stoljeća. Tragovi dvostrukoga liniranja. Trouglaste interpunkcije iza

svake riječi osim na kraju redaka, gdje je ima samo u 3. r. U spoju su pisana slova: u 1. r. MA i MI, u 2. r. MA i u 6. r. BI. Slovo L u 2. r. nešto je veće

359

od ostalih slova. Upadaju u oči epihorski cognomen pokojnikov *Adietumarus*, koji zvuči keltski, i rijetki broj od 100 godina, što ih je on doživio.

CIL III 10867. — S. Ljubić u *Viestniku* hrv. arh. dr. VI 1884 str. 75, 1.

360. **Nadgrobnni spomenik M. Cocceja Superiana**, centuriona desete legije *Gemine*, koji je živio 30 godina i 9 mjeseci i *Valerija Luciliana*, vojnika praetorijske kohorte, koji je živio 40 godina i 3 mjeseca, što im ga dadoše načiniti mati *Septimia Lucilla* i brat(?) *Cocceius nus*, stjegonoša desete legije *Gemine*. Iskopan g. 1857. u Loboru (kotar Zlatar).

Vis. 160, šir. 0'99, deb. 0'20. Rupičav vapnenjak.

Ploča je prigodom seobe iz gornjega grada u današnje muzejske prostorije poprijeko preko nogu likova prelomljena, a donji se je dio povrh toga još na dvoje polomio. Dole je kamen nepotpun, a odbijeni su i gornji uglovi i komadi ruba. Lica figura su otučena.

U dosta duboko odjevanom izdupku, sa dvije volute povrh sredine, stoje tri naprijed okrenute, u visokom reljefu izradene figure: jedna ženska na sredini i dva muškarca na krajevima. Gologlavi muškarci sa okratkom kosom, bez brkova i brade, odjeveni su kratkim jedva do koljena sižućim odijelom sa rukavima, koje je širokim pojasom pasano. Preko donjega odijela prebacili su veliki plašt, koji je na d. ramenu okruglom izbočenom kopčom prikopčan.

Na l. im je bedru mač srednje duljine sa okruglim nastavkom na donjem kraju toka. Desna figura drži u l. ruci jedan svitak (rolu), na koji pokazuje kažiprstom d. ruke, dočim lijeva figura pokazuje na slične svitke, što ih drži u jednoj i drugoj ruci. Na l. ramenu potonjega vojnika vide se tri ili četiri okrugla predmeta, koji možda spadaju na netočno izvedenu kakovu kopču. Ženska figura, sa dugim pasanim donjim odijelom s dugim rukavima, ima na oba ramena po jednu

360

fibulu s dvostrukom špiralom i s polumjesecom na proveclu. Na glavi ima nekakvu nisku kapu, a u l. ruci drži nejasan predmet (jabuku?).

Na podnožnoj gredi zapisana su slova D(ii)s M(anibus), a ispod nje nalazi se u profilovanom okviru napis: M(arco) Coc(ceio) Superiano, (centurioni) leg(ionis) (decimae) g(eminiae), an[n(orum)] | (triginta) mens(ium) (novem) [e]t Val(erio) | Luciliano, mil(iti) [co(ho)]r(tium) pr(a)et(orianarum) | [an]n(orum) (quadraginta) me(n)s(ium) (trium) Sep(timia) Lucilla | [ma]ter pientissima et C[oj]c(ceius) | [. . .]nus, sig(nifer) le[g(ionis) (decimae?)] g(eminiae) — Dosta nepravilna slova od prilike iz konca II. ili početka III. stoljeća. Trouglaste interpunkcije iza svake riječi osim na kraju 3. i 5. r., ali zato ima suvišnih u 2. r. iza Superia, u 3. r. iza Va, u 4. r. iza pr, u 5. r. iza Lucill. U spoju su pisana slova: u 2. r. VP (a imala su se spojiti i ona dva N na kraju retka, ali je zaboravljen kosi potez, koji bi ih spajao, te sada stoji na kamenu N I), u 3. i 5. r. ME, u 3., 4. i 6. r. ET. U 2. r. je u prvo slovo C upisano mnogo manje O, a isto se je učinilo i kod riječi CoR u 4. r. Kao znak za naziv centurio upotrijebilo se vodoravnim potezom presječeno slovo S.

Prikazane su osobe sigurno mati Septimia Lucilla i njena dva pokojna sina M. Cocceius Superianus i Valerius Lucilianus. Kako ova dva brata imaju razna obiteljska imena, to su morali potjecati od raznih otaca, t. j. njihova je mati bila dva puta udata. M. Cocceius Superianus služio je u desetoj legiji Gemini, koja je od Trajanova vremena do konca carstva stajala u logoru u Vindoboni (Beč) u Gornjoj Pannoniji. U istoj legiji bio je kao signifer (stjegonoša) i njegov rođak (brat? od istoga oca) Cocceius . . . nus, koji je zajedno s materom ovaj spomenik dao načiniti. Drugi pokojnik Valerius Lucilianus služio je bio kod praetorijanaca u Rimu, pa je svoje godine sigurno već odslužio, jer je tamo služba trajala samo 16 godina.

CIL III 4114 = 10888 (cf. Ep h. ep. II p. 418, 855). — G. Henzen u *Annali dell' Inst.* 1859 p. 121 (po prijepisu Iv. Kukuljevića). — S. Ljubić *Inscriptiones* p. 8, 17.

361

361. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče mladića Flavija Maura, koji je živio 22 godine. Valjda iz Đakova. Dar kanonika Pavića.

Vis. 0.505, šir. 0.39, deblj. 0.045. Sivkasti mramor.

Velik komad odebele, na stražnjoj strani neravne ploče sa starim rubom gore i lijevo, ali je na potonjoj strani okrhana.

U 1. r. nalazi se samo monogram Hristov, sastavljen od spojenih slova XP. Sudeć po položaju toga monograma, koji je valjda na sredini stajao, bilo je u slijedeća tri retka na d. strani još po sedam slova. Napis, koji je bio po svoj prilici vezanim slogom sastavljen, glasi:

FL(avio) Mauro f[ilio? . . .]nis, bene [? merenti] | fedeliq[ue iuveni?], | an(norum) (viginti duorum), c | m[emoriae causa?] | coll[egae] | f[ecerunt? . . . — Slova IV.—V. stoljeća, za koja su u prva tri retka gore i dole izvučene linije; 4 redak ima potez samo gore, a za daljnje ih retke u opće ni nema. Mommsen je u 5.—7. retku vidio više, nego što je sada na kamenu sačuvano, naime AN XXII |, MEM | i COLLEG |. U 2 r. ima iza FL znak za kraticu (ili interpunkcija), naličan arapskoj brojci 5, a iza Mauro nalazi se kao rastavni znak bršljanov listić.

Sabljar je u Neugebauerovom dielu »Die Südslaven« priopćio, da je ova ploča nađena u »Đakovu kod Osijeka«, a znade se, da ju je darovao kanonik Pavić. Ova oznaka provenijencije postaje vjerojatnijom, ako se uvaži: 1. da je Sabljjar najbolje mogao znati, odakle je spomenik u muzej došao; 2. da je na Štrbincima kod Đakova zaista bila neka rimska zgrada, kod koje se je našlo rimskih grobova i 3. da je Pavić bio đakovački kanonik, koji s Daruvarom nije imao posla.

CIL III 4002. — M. Sabljjar kod Neugebaura Die Südslaven str. 281. — S. Ljubić Inscriptiones p. 22, 48.

362. **Nadgrobnl spomenik 76-godišnjega T. Aurelija Avita**, veterana druge legije Adiutrix, što ga je za života načinio za sebe i za svoju također još živu suprugu Ulpiju Appianu. Iskopan g. 1753. (ili po Krčeliću g. 1759.) u Osijeku, gdje ga je g. 1776. vidio Katančić uzidana u zidu kraj ulaza u donjogradsku župnu crkvu s vanjske strane.

Vis. 172, šir. 083, deblj 024. Rupičav vapnenjak.

Velika oblongna, dole nepotpuna debela ploča, od koje se pri l. donjem kraju veći komad odlomio. Otučeni su dijelovi na lijevom donjem rubu kamena.

Na gornjem je čelu spomenika velika četverouglasta izdubina, do koje od ostrag vodi žlijeb za ulijevanje olova. U toj se izdubini još i sada nalazi komad od željeznoga čavla, kojim je negda bio pričvršćen neki veći nastavak — valjda sa zabatom i akroterijima.

Gornji dio spomenika zaprema veliko izdubljeno polje, omeđeno gore neurešenom gredom a sa strana pilastrima, koji imaju korintske glavice, uvijajućim se lozama urešene stupove i pravilne baze. U izdupku su napred okrenuta dva poprsja (l. Appianino, d. Avitovo) u visokom reljefu, kojima dosta dobro izrađena lica imaju individualne portretne crte, dočim im je tijelo veoma hrđavo načinjeno. Avitus ima nešto dulju kovrčastu kosu, brkove i okratku kovrčastu bradu. Na sebi ima donje neko odijelo s rukavima i plašt. U l. ruci drži neki svitak, na koji je metnuo ispruženi kažiprst d. ruke. Appiana ima vještački udešenu frizuru sa po srijedi raščesljanom kosom. Donje odijelo prikopčano joj je na oba ramena velikim oblongnim pločastim fibulama, na kojima se na sredini nalazi po jedna rozeta. Oko vrata ima vrpču, na kojoj visi bula. U d. ruci drži okrajak plašta, što ga je prebacila, a l. je ruku metnula na d. rame svoga muža.

Srednji dio kamena zaprema velika amphora s kaneliranim tijelom, iz koje se na obje strane spušta po jedna loza sa zapercima, lišćem i po jednim velikim grozdom.

Počam od podnožja stupova spušta se uz l. i d. rub kamena po jedna

vrpca, sastavljena od rastegnutih špirala. Na donjem je dijelu kamena profilovanim okvirom omeđeno 0,65 široko polje s napisom:

T(itus) Aur(elius) Avitus, | vet(eranus) leg(ionis) (se-
cundae) adi(utricis), | ann(or)um (septuaginta sex) vivos |
sibi et Ulpiae | Appianae, coniugi pientissimae. | Vivi sibi
posue[ru]nt]. — Doba sredina II. stoljeća. Velika i pravilna slova s okruglim
O i nezatvorenim P. Trouglaste točke iza svake riječi, osim na kraju 1., 3. i 6.
retka. U 6 r. pisana su u spoju slova NT i MA. Legio II. adiutrix, koja je
g. 70. zasnovana, od Domicijanova je vremena bila u dunavskim predjelima. Od
početka II. stoljeća bio joj je logor u Starom Slankamenu (Acumincum; Ptol.
II 15, 3), a valjda negdje od sredine toga stoljeća premještena je u Aquincum
(Stari Budim), gdje je stajala još i u doba, kada je napisana »Notitia dignitatum.«

302

Obje uže strane kamena urešene su po jednom uvijajućom se lozom s lišćem i groždem. Na onoj na l. strani stoji napred okrenuta odjevena ženska figura, koja u podignutoj l. i spuštenoj d. ruci drži neke nejasne predmete. Na d. je strani napred okrenut, kako se čini, bradat muškarac, odjeven kratkim odijelom do koljena, koji u podignutoj d. ruci drži kupi naličan predmet, dok je neki znatno veći u spuštenoj l. ruci sasvim nejasan. Možda i te dvije figure imaju da prikazuju obadvoje pokojnika.

CIL III 3283 (cf. p. 1676). — Balth. Ad. Kerceselich De regnis Dal-
matiae, Croatiae, Sclavoniae Notitiae praeliminares. Zagrabiae p. 12

(posve netočno). — Matth. Petr. Katancsich *Dissertatio de columna miliaria ad Eszekum reperta Eszeki 1782* (Ed. secunda Zagrabiae 1794) p. 83—84. — Ad. Blaskovich *Historia universalis Illyrici*. Tom. I. Diss. I. Zagrabiae 1794 p. 34. — Jos. Koller *Prolegomena in historiam episcopatus Quinque ecclesiarum. Posonii 1804* p. 47 (po prepisu Paviševića). — S. Ljubić *Inscriptiones* p. 8, 16. — Dr. J. Brunšmid u *Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. IV 1899/1900* str. 41 (s nacrtom sl. 27).

363. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznatih osoba. Valjda iz Osijeka. Darovao kanonik Pavić u Đakovu.

Vis. 0'23, šir. 0'17, deblj. 0'023. Bijeli mramor.

Veći komad tanke ploče sa starim rubom na d. kraju.

= in pa[ce] | [qui] vic[xit] us ad ri [qui] vicxit | — Pismo IV—V. stoljeća. Između redaka su izvučene dvostruke linije, s kojima se na d. strani siječe jedna linija, koja na njima ne stoji sasama okomito. Njome se naznačilo, dokle se ima pisati. Na početku 1. r. bilo je valjda slovo A, a na početku 2., 3. i 4. r. slovo V. Forma vicxit na spomenicima kasnoga doba nije rijetka.

M. Sabljar je u Neugebaurovom djelu »Die Süd-slaven« dao štampati, da su ovaj kamen i onaj pod br. 367 iz Osijeka, a znade se, da ih je darovao kanonik Pavić iz Đakova. Nema razloga, da se o istinitosti te vijesti dvoji i povjeruje drugoj, po kojoj bi to kamenje bilo iz Daruvara. Nastala je ta druga vijest odatle, što je u Sabljarovom rukom napisanom inventaru narodnoga muzeja zabilježen kao darovatelj tih spomenika kanonik Pavić u »Darovaru« (kod nekih cigala dobro je zabilježeno kao mjesto Pavićeva stanovanja »Đakovo«), dok je u rubrici »nadeno« metnut znak pitanja. Konstatujem, da u XIX. stoljeću u Daruvaru nije bilo kanonika Pavića, dok je onaj iz pedesetih i šezdesetih godina u Đakovu dobro poznat. Ako je Sabljar u Neugebaurovom djelu bio pozitivniji, to je u to doba valjda sigurno znao, da to kamenje zaista potječe iz Osijeka.

CIL III 4004 (navodno iz Daruvara). — M. Sabljar kod Neugebauer-a *Die Süd-slaven* str. 281. — S. Ljubić *Inscr.* p. 25, 56 (navodno iz Daruvara).

364. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Valjda iz Osijeka (a ne iz Daruvara). Darovao kanonik Pavić u Đakovu.

Vis. 0'107, šir. 0'082, deblj. 0'017. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče.

= a e | m e — Pismo IV—V. stoljeća. U recima su gore i dole izvučene linije. Ispod 2. retka gornji okrajci nekih slova slijedećega retka.

S. Ljubić *Inscr.* p. 26, 59 (navodno iz Daruvara).

365. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Valjda iz Osijeka (a ne iz Daruvara). Darovao kanonik Pavić u Đakovu.

Vis 0'055, šir. 0'095, deblj. 0'023. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče.

= l]a u d[e | a] m p l i u[s — Pismo IV—V. stoljeća.

363

364

365

Reci gore i dole izlinirani. Na koncu 1. r. valjda je bilo slovo E.

Ispod 2. r. preostadoše tragovi slova slijedećega retka.

CIL III 4003. — S. Ljubić Inscr. p. 31, 73 (navodno iz Daruvara).

366. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče. Valjda iz Osijeka (a ne iz Daruvara). Darovao kanonik Pavić u Đakovu.

366

Vis. 0'15, šir. 0'17, deblj. 0'015. Bijeli mramor.

Malen komad tanke ploče s profilovanim svije-
nim okvirom na donjem kraju, po kojem se može za-
ključivati, da je ploča bila velika i okrugla.

Sačuvao se samo veliki Hristov monogram,
sastavljen od slova XP i desno do njega veći dio koso
položene grančice. Od' odgovarajuće grančice na l.
strani preostao je samo malen komadić stapke.

S. Ljubić Inscr. p. 32, 74 (navodno iz Daruvara).

367. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Valjda iz Osijeka (a ne iz Daruvara). Darovao kanonik Pavić u Đakovu.

367

Vis. 0'15, šir. 0'23, deblj. 0'028. Bijeli mramor.

Manji komad otanke ploče sa starim rubom na
desnom kraju.

= i]bu | Noric Aug | (?)o
ad Basi | — Veoma nevještom rukom pisano
pismo IV—V. stoljeća.

CIL III 4005 (navodno iz Daruvara). — M. Sabljar
kod Neugebaur-a Die Südslaven str. 281. — S. Ljubić
Inscr. p. 31, 71.

368. Ulomak nadgrobna spomenika nekoga Aurelija De . . . , konja-
nika druge arvačke ale, koji je iza 20-godišnje službe umro,
što mu ga je baštinik prema ustanovi oporuke dao načiniti.
Nađen u Dalju na dunavskom bajeru. Kupljen 1906.

368

Vis. 0'58, šir. 0'47, deblj. 0'26. Rupičav
vapnenjak.

Veći komad debele ploče sa starim
rubom na l. kraju; gore je odlomljen valjda
veći komad, urešen kakovim reljefnim likom.
Oko napisova lica je jednostavan profilovan
okvir.

= Aur(elio) De . . . , | equit(i) ala[e
(secundae)] | Ar(vacorum) Mor(.)
(miliariae), [? qui] | vixit a[n(nis) ? xl], |
stip(endiorum) (viginti). [? H(ic) s(itus)
e(st)]. | (H)eres e[x t(estamento) f(acien-
dum) c(uravit)]. — Druga polovina II stoljeća.
Pravilna velika slova. Trouglaste interpunkcije
iza svake riječi. U spoju pisana slova: u 1. r.
AV, u 2. r. IT, u 3. r. AR, u 4. r. VI, u 6. r.

XX. U 3. retku je prvo O maleno, a desno povrh njega zabilježeno je maleno slovo R. U opće su u tom retku neka siova ponešto manje jasna, te čitanje u neku ruku dvojbeno. U 5. r. čini se, da je iza brojke XX točka. Da je tamo bio veći broj, moralo bi se od njega nešto viditi.

Ala II. Arvacorum (ili Aravacorum) stojala je najkasnije počam od g. 80. u Pannoniji (D XIII od g. 80., D XVI od g. 84. i D XVII od g. 85). Njezin je logor bio valjda baš u Dalju (Teutiburgium), gdje su se našla dva spomenika njezinih pripadnika (CIL III 3271 i 3273), dok treći jedan spomenik njezinoga nekoga konjanika potječe iz Osijeka (CIL III 3286), a jedan četvrti — možda dovežen iz Dalja — u Pećuhu (CIL III 14039). Iz ovoga novoga daljskoga spomenika doznaje se, da je ta ala bila miliaria, da je imala pridjevak, koji počimlje slovima Mor..., te da je još i u drugom stoljeću u Dalju štacionirana bila. Prema tomu bi moglo biti, da ala II. Hispanorum et Arvacorum, koju diplom od g. 99. (D XXXI) spominje u Donjoj Moesiji nije istovjetna s njome. Za boravak potonje ale u Donjoj Moesiji (ali bez hispanskoga pridjevka) govori još i jedan miljokaz iz Hiršove od g. 200. (CIL III 7603) te nedatirani spomenici iz Mačina u Dobruči (CIL III 6218) i Gaurena u Bugarskoj (CIL III 12359). Ala miliaria brojala je normalno 1008 momaka i 1104 konja, koji su bili razvrstani na 24 turmae po 42 momka i 46 konja (Hygin. De castr. 16).

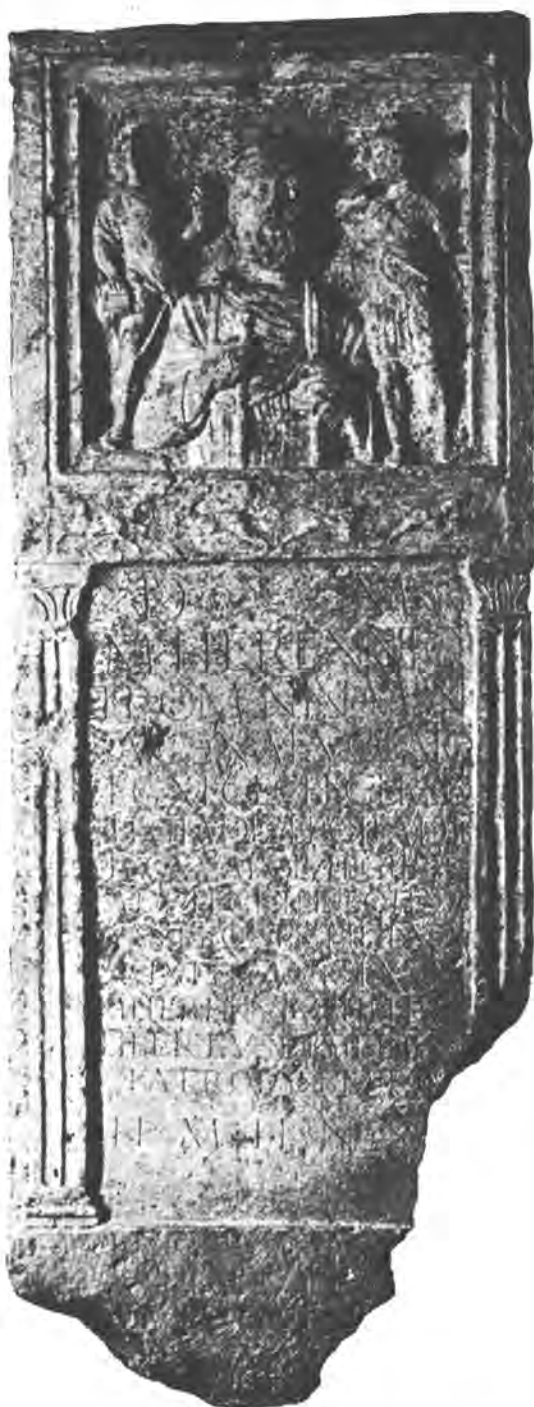
369. Nadgrobni spomenik 75-godišnjega Marka Herennija Valensa iz Sollna, centurijona u raznim legijama, koji je služio 55 godina, što mu ga je podigao njegov oslobođenik i baštinik M Herennius Helius. Iskopan sredinom studenoga 1891. u Vinkovcima pri rigo-lovanju vrta prof. Josipa Riesela na istočnoj strani Njemačke ulice. Dar istoga.

Vis. 2'45, šir. 0'94, deblj. 0'32, Vapnenjak.

Ogromna debela ploča, na više mjesta znatnije oštećena. Odlomljen je veći dio glave lijeve stojeće figure, te velik dio kamena na d. rubu dole s donjim dijelom desnoga pilastra. Mjestimice je otučen l. pilaster i lice napisu na četiri mjesta.

Na gornjem kraju kamena negda je bio veći nastavak, na kojem je po svoj prilici bio zabat sa zabatišnim likovima. Dokazuju to tri velike pačetvornaste izdubine, od kojih je ona desno još i danas do gore ispunjena olovom, a ima ga mnogo i u srednjoj, uz koju se je ostrag kamen okrhao, kada se je onaj nastavak odlomio.

Gornja trećina kamena ima gore, l. i d. uzan gladak okvir, a u njem se u daljnjem profilovanom okviru, koji je dole djelomice otklesan, vidi u visokom reljefu izrađeno napred okrenuto poprsje pokojnikovo. Star je to čelav čovjek s visokim čelom, sa nešto kose do obaju uha, s dole spuštenim kratkim brcima i kratkom kovrčastom bradom. Lice mu odaje individualne portretne crte. Odjeven je pasanim donjim odijelom s dugim rukavima i nabranim plaštom. Na desnom ramenu ima okruglu kopču sa većom izbočinom na sredini, a s te se kopče spušta dole a onda vuče na d. stranu remen, na kojem je visio mač, kojemu je figura balčak l. rukom obuhvatila. Na malom prstu te l. ruke nosi pokojnik pečatni prsten. Desna ruka, koja počiva na prsima, drži centurijonski štap (vitis),

369

na d. bježećega zeca. Oba psa imaju ovratnike oko vrata.

Napis je zapisan u 117 visokom izdubljenom polju, koje je sa svake

dugu debelu batinu s velikim okruglim sploštenim dugmetom na gornjem kraju. L. i d. do poprsja stoji po jedan napred okrenuti dječak, koji su svrnuli pogled na pokojnikovo lice. Jedan je i drugi odjeven kratkim pasanim chitonom, koji taman da došije do koljena, a s ramenâ im se spušta nešto, što sjeća na izglačanu široku platnenu vrpcu. Lijevi dječak, kojemu je lice odlomljeno, u podignutoj l. ruci je držao neki sada manjkajući predmet. Spuštena njegova desnica zahvaća u veliko proveslo, koje se nalazi na gornjem kraju nekoga četverouglastoga predmeta. Kraj d. ruke velika je naravna rupa u kamenu, koja je negda sigurno bila nekim mazom ispunjena. Dječak na d. strani podignutom d. i spuštenom ljevicom drži razmotan velik širok svitak, s kojega možda čita elogium u slavu pokojnika. Prije sam mislio, da drži vrpcu s namjerom, da pokojnika s njome ovjenča.

Na figurama i na pozadini izdupka, koli i u uskom polju s lovačkim scenama, a još više na licu napisa i u izdubinama slova ima mnogo mjesta dosta jasnih tragova crvene boje, kojom su bile oličene. Ova je boja valjda bila samo podloga za pozlatu i za druge boje.

Ispod ovoga gornjega izdupka s visokim reljefima stoji u neku ruku kao nekakova predella plitka dosta neravna izdubina s lovačkim scenama u plohorezbi. Na l. polovini progoni na l. trčećega jelena, koji nema rogova, lovački pas sa dugim stojećim šiljatim ušima. Drugi lovački pas s položenim dugim zašiljenim ušima na d. polovini tjera

strane omeđeno po jednim pilastrom. Kapiteli tih pilastera nisu jednaki. Imaju gore po dvije a dole po jednu plintu; lijevi ima na sredini četiri uska šiljasta lista a desni jedan veći ovalni između dva veća šiljata lista i četiri umetnuta manja listića. Tijelo pilastera sačinjavaju duge ploče sa dva žlijeba, sa širim sploštenim prutovima na oba kraja i užim oštrobriđim po sredini. Na gornjem kraju nalazi se u žlijebovima po jedan polumjesečasti umetak. Baza pilastera sastoji se od tri nejednako duge plinte.

Dole je kamen tako zasječen, da ima nastavak, kojim se je mogao usaditi u odgovarajuću izdubinu velikoga kamenoga podnožja, koje se nije našlo.

Slova pojedinih napisovih redaka, kojih ima četrnaest, razne su veličine: u 1. r. 75 mm, u 2. r. 67, u 3. r. 61, u 4. r. 57, u 5. i 14 r. 50, u 6. r. 45, a u ostalima između 38 i 41 mm.

Napis glasi: D(iis) M(anibus). | M(arco) Herennio | Tromentina Valenti | Sa[l]lona, evocato | leg(ionis) (undecimae) Cl(audiae), (centurioni) leg(ionis) eiusd(em), | (centurioni) leg(ionis) (primae) adi(utricis), (centurioni) leg(ionis) (secundae) adi(utricis), | (centurioni) leg(ionis) (quindecimae) Apol(linaris), (centurioni) leg(ionis) iteru(m) | (primae) adi(utricis), (centurioni) leg(ionis) (quartae) Fl(aviae) coh(ortis) (quintae) | h[a]st(ato) post(eriori), stip(endiorum) (quingenta quinque), | vixit annis (septuaginta quinque). | M(arcus) Herennius Helius. | libertus et heres | patrono b(ene) m(erenti) f(aciendum) c(uravit). | H(oc) m(onumentum) h(eredes) non) s(equitur). — Pismo II. stoljeća. U 1. retku stoji iza slova D interpunkcija sastavljena od tri črknje. U ostalim su recima trouglaste interpunkcije iza svake riječi, samo je nema na kraju I—5., 7. i II. retka, a na kraju 13. i 14. retka se ne mogu konstatovati, jer je tamo kamen oštećen. U 3. retku je nema iza riječi Tromentina, jer joj je zadnje slovo pisano u spoju s prvim slovom slijedeće riječi. U 9. r. metnuta je u broju LV suvišna interpunkcija i iza slova L. Povrh brojeva metnuo se je svuda potez, samo se ispustio u 8. r. povrh brojke V i u 10. retku povrh LXXV. Kako u 3. r. nije bilo dosta prostora, to su se tamo u obilnijoj mjeri upotrijebile ligature, pa su u spoju pisana slova ME, NT, AVAL i NTI, te u 4. r. OC. Dugo T pisano je u 3. r. u ligaturama NT i NTI, u 4. r. u evocato i u 7. r. u iteru. Mnogo manja pisana su slova: u 3. r. E u Valenti, V u eiusd u 5. r. i iteru u 7. r., te u 8. r. dvije srednje jedinice u broju III. Riječ centurio svagdje zamjenjuje znak centurijonske časti 7 (vitis).

Pokojnik je bio rodom iz Salone u Dalmaciji, za koji se grad i inače znade, da je spadao u tribus Tromentina, kako je i ovdje naznačeno. Sa 20 godina bio je unovačen a ostao je u službi 55 godina sve do svoje smrti. U napisu se spominje više vojničkih odjela, u kojima je on služio, ali tekar one, u kojima je bio kao časnik. Kao prva takova služba navodi se, da je bio evocatus legionis XI Claudiae. Evocatus je po činu samo malo niži od centurijona, a bio je vojnički činovnik, koji je kod legije po svoj prilici imao da upravlja živežarstvom. U svakoj je legiji bio samo po jedan evocatus. Takovo je mjesto mogao postići samo takov vojnika, koji je 16 godina u Rimu odslužio

u kojoj praetorijskoj kohorti i izjavio, da želi dalje služiti. U manjem broju uzimali su za evocate i islužene vojnike gradskih kohorta u Rimu (*cohortes urbanae*) a poznat je samo jedan iznimni slučaj, da je jedan *evocatus* prije služio u carskom brodovlju u Misenu. Iza nekoga vremena *evocati* su mogli biti pro-maknuti za centurijone; pojedini su dapače postali tribuni *cohortium* ili *praefecti cohortium*.

I naš M. Herennius Valens unovačen je, kao što je to i mnogi drugi provincijalni Rimljanin, valjda u koju od praetorijskih kohorta. Kao takav služio je do svoje 36. godine u Rimu, gdje je imao prilike, da se upozna s vojno-upravnim poslovima, tako, da se je, kada je namirio propisane godine, mogao upotrijebiti u vojnoj upravi u provinciji. *Legio XI. Claudia*, kojoj je on bio kao *evocatus* pridijeljen, stajala je u to doba valjda već na donjem Dunavu. Osnovana još od Caesara za rat protiv Galla, imala je u I. stoljeću svoj logor u Burnu (*Burnum*) u Dalmaciji; za Vespasijana pošla je u Germaniju (logor *Vindonissa*) a za Trajana u Donju Moesiju (logor *Durostorum*), gdje je onda ostala.

Poslije par godina službe kao *evocatus*, postao je Herennius kod iste legije centurijonom, pa je kod nje i kod drugih legija, u kojima je kasnije služio, za trideset od prilike godina, dotjerao jedva tako daleko, da je na kraju svoga službovanja bio *centurio cohortis V. hastatus posterior* t. j. po činu 30. centurio u legiji, odnosno posljednji, koji se je još računao među *superiores ordines*. Kao centurio zapovijedao je četom od 80 momaka.

Legio I. adiutrix, kod koje je dva puta bio, osnovana je g. 68. od Nerona od vojnika misenskoga brodovlja. G. 69—88. bila je u Hispaniji, zatim sve do prvoga dačkoga rata Trajanova u Germaniji (logor *Mogontiacum*), u doba između oba dačka rata u Daciji (logor *Apulum*), a od g. 114. dalje u Gornjoj Pannoniji (logor *Bregetium* — Uj-Szőny kod Komorana). — *Legio II adiutrix*, osnovana g. 70. od vojnika ravenskoga brodovlja, do g. 71. je u Germaniji protiv Civilisa i zatim kratko vrijeme u Lindu u Britaniji. Ako ne prije, a ono sigurno od Domicijanova je vremena na Dunavu. Na početku II. stoljeća bio joj je logor *Acumincum* (Slankamen), a negdje oko sredine II. stoljeća već je bila u Aquinku (Stari Budim), gdje je i ostala. — *Legio III Flavia*, osnovana od Vespasijana, da zamijeni četvrtu macedonsku legiju, stajala je u Gornjoj Moesiji, gdje joj se logor nalazio možda već od početka u Singidunu (Beograd), gdje je u kasnije vrijeme sigurno stajala. — *Legio XV Apollinaris*, osnovana od Augusta, valjda g. 6. posl. Kr. povodom pannonskoga ustanka, imala je u I. stoljeću svoj logor u Carnuntu (*Deutsch Altenburg* kod Beča). G. 63. pošla je na istok u rat, što ga je Corbulo spremao protiv Parćana, a g. 67. u rat na Židove, pa je sudjelovala kod osvojenja Jerusolima. Vratila se onda u Carnuntum, a povodom Trajanova rata protiv Parćana ostavila je opet Pannoniju i otišla u Aziju. U Hadrijanovo doba bio joj je logor u Satali u Kappadokiji.

Oslobodenik Valensov *Helius* bio je, sudeć po cognomenu, grčkoga porijetla.

CIL III 13360. — J. Brunšmid u *Viestniku hrv. arh. dr. XIV 1892* str. 33 i sl. (s nacrtom na str. 34). — H. Hofmann *Römische Militärgrabsteine der Donauländer* u *Sonderschriften des Oesterr. Arch. Institutes in Wien. B. 5 (1905)* str. 60 br. 48 (sa sl. 40).

370. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Naden u Vinkovcima u dvorištu Jakova Tomljenovića (Ružina ulica) među starom ciglom. Pridošlo kao dar s mojom zbirkom 1899.

Vis. 0·13, šir. 0·155, deblj. 0·03. Bijeli mramor.

Manji komad ostanke ploče sa starim rubom na desnom kraju.

= (? el iuri | ris hic | nos
c a n | — Pismo IV—V. stoljeća. Pravilna slova.

Slovo na početku 3. r. može biti N, I ili H.

CIL III 13361. — J. Brunšmid u Viestniku hrv. arh.
dr. XI 1889 str. 40, 4.

370

371. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan oko g. 1858. u Vinkovcima pred kućom sapundžije Petra Stojanovića (sada pravoslavne crkvene općine) u Srpskoj ulici, kada se otkopavala zemlja, da se pločnik niže položi. Darovala Sofija Stojanović

Vis. 0·105, šir. 0·155, deblj. 0·03. Bijeli mramor sa mnogim crvenkasto smeđim prugama.

Naokolo oblomljen malen komad ostanke ploče.

= o C l | [d e p] o s i t [u s ?] —

Pismo IV—V. stoljeća. Nepravilna slova. Na kraju 1. r. nastavak slova (možda A); na početku 2. r. komad zavojke slova P.

CIL III 10252. — J. Brunšmid u
Arch. epigr. Mitth. II 1878 str. 190, 3

371

372. **Nadgrobni spomenik M. Domicija, rodom iz Viminacija, časnika ili vojnika četvrte legije Flavia felix, koji je služio 17 godina a živio nepoznati broj godina.** Iskopan u Sotinu, gdje se je već g. 1879. nalazio u vrtu rimokatoličkoga župnika. Darovao Robert Turmayer, župnik.

Vis. 1·11, širina 0·73, dubljina 0·60
Vapnenjak.

Masivan pačtvorinast, gore nepotpun kamen, znatno oštećen ostrag i na l. strani te d. na gornjem kraju. Netko ga je htio da rasječe, pa mu je u tu svrhu na napisovu licu izdubio dubok žlijeb, čime je 3. r. napisa posvema uništen. Oko napisova lica nalazi se profilovan okvir, ali je kraj njega na stranama i dole ostavljen širok gladak rub.

372

U donjem dijelu kamena izdubljena je l. i d. do okvira sižuća 0·37 visoka, 0·35 široka i 0·20 duboka izdubina, u kojoj se nalazi u visokom reljefu izrađena,

napred okrenuta veoma otučena velika lavlja glava, kojoj se griva još dobro raspoznaje. Lav je bio simbol četvrte legije *Flavia felix*, u kojoj je pokojnik služio. Sudeć po ostancima 6. napisova retka, koji se je većim dijelom otklesao, kada se je ova izdubina načinila, te po tome, što manjka još koji redak napisa, biti će, da je taj posao učinjen, kada Domicijev spomenik nije više služio svojoj prvobitnoj svrhi kao nadgrobni spomenik.

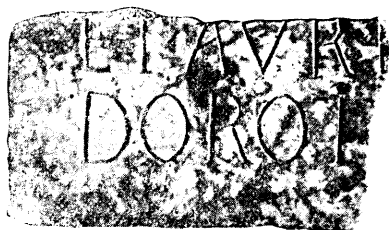
Na l. i d. strani kamena nalazili su se u jednako zaokvirenim poljima nekakvi reljefi, ali su sada tako otučeni, da se gotovo ništa više raspoznati ne može.

= M(arco) Domitio | M(arci) f(ilio) Viminaci(o) | [., (? centurioni) leg(ionis) (quarta e)] | F(lavia e) f(elicis), sti[p(endiorum)] (sedecim), qui | vixit annis | [(triginta septem). Do]mitius | — Pravilna slova II. stoljeća. Trouglaste točke vide se u 2. r. iza slova M i F, u 3. r. iza svake riječi i u 5. r. iza riječi vixit. U spoju su pisana u 1. r. slova TI (kraj koje ligature je pripisano maleno slovo O), u 2. r. MI, a valjda i u 4. r. IP. U 3. r. je iza kratkoga kognomena pokojnikova slijedio naziv vojničkoga čina pokojnikova, dakle ili mil(es), ako je bio prosti vojnik, ili odgovarajući znak ili kratica, ako je bio časnik ili podčasnik. U 6. r. vide se neznatni ostanci gornjih krajeva slova od brojke XXXVII, koji odgovara broju godina, što ih je pokojnik služio, a onda iza maloga razmaka, u koji može stati jedno slovo, ostanci gornjih dijelova slova DO. Po tome bi se dalo zaključivati, da je pokojniku ovaj nadgrobni spomenik podigao neki njegov bliži rođak (otac, brat ili sestra), kojemu je gentilno ime također bilo Domitius. U prva dva slučaja očekuje se ispred ta dva slova jednim slovom izražena kratica praenomena te osobe

Rodno mjesto pokojnikovo Viminacium u Gornjoj Moesiji (Kostolac na Dunavu u Srbiji) bilo je najvažniji grad u toj pokrajini i postaja sedme klauzijske legije. *Legio quarta Flavia felix*, u kojoj je on služio, od Vespasijanova je vremena bila sastavnim dijelom gornjomoesijske vojske, a logor joj se je valjda odmah s prvoga kraja nalazio u Singidunu (Beograd)

CIL III 10250. — J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 104.

373 Ulomak nadgrobne ploče, na kojoj se spominje neka Aurella Dorothea. Iz Mitrovice. Darovao Pajo Miler, opat i župnik u Mitrovici 1882.

373

će se početi pisati. U 1. r. je iza e t interpunkcija u obliku koso od d. na l. povučena kratkoga poteza.

CIL III 10231. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. V 1883 str. 70, 2.

Vis. 0·19, šir. 0·335, deblj. 0·055. Bijeli mramor.

Oblongni komad debele ploče sa starim rubom l. i dole, gdje ima tragova cementna maza.

— | e t A ure[lia] | D o r o t [hea]. — Dosta pravilna slova IV. stoljeća. Reci su gore i dole plitko zaparanim potezima izlinirani, a na l. strani povučen je i okomit potez, odakle

374. **Nadgrobní spomenik, što ga svojoj kćerki Aureliji Florentini, koja je živila 5 godina i 67 dana, postaviše roditelji nepoznatih imena.** Iskopan 25. siječnja 1871. u Mitrovici u dvorištu Andrije Sića, Srijemska ulica br. 89. Darovalo ravnateljstvo mitrovačke realke 1883.

Vis. 0·385, šir. 0·485, deblj. 0·165.
Bijeli krečeviti pješčenjak.

Debela ploča sa starim rubom l, d. i dole, koji je na tri mjesta jače otučen. Oko napisa nalazi se l i d. trostruk a dole dvostruk okvir, koji sačinjavaju po dvije (odnosno dole jedna) tanje letvice i jedna nešto šira, urešena akantovim lišćem. Lice napisova polja na više je mjesta znatnije otučeno.

= | . . re . . ia
paren tes posiverunt fili(a)e Aure-

li(a)e Florentina(e), qu(a)e vixit ann(os) | (quinque) dies (sexaginta septem). — Između redaka duboko je urezana po jedna linija. Dosta nepravilna slova kasnijega vremena. U 4. r. je ime Florentina pogrešno u nominativu mjesto u dativu. Na koncu 6. r., koji nije do kraja ispisan, nalazi se iza broja LxVII kasnije od druge ruke urezan nepravilan potez a ispred njega neka točka, koja bi bila jedina interpunkcija na kamenu, ako je uopće namjerice metnuta.

CIL III 6442 (cf. 10216). — Dr. J. Brunšmid u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 121 d. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 17, 55.

375. **Prednja strana sarkofaga 35-godišnje Aurelije Macrine i njezina sina Aurelija Iustiniana, koji je živio jednu godinu i pet mjeseci.** Čitav sarkofag iskopan je u Mitrovici, gdje je mnogo godina bio u dvorištu bravara Đoke Avramovića u Starom šoru (stari kbr. 170/2), od koga ga je kupio Doka Jovanović i uništio. Preostali dio s napisom kupljen je od Đoke Jovanovića.

Dulj. 2·21, vis. 0·56, deblj. 0·15 Vapnenjak.

Oblongna debela, na dvoje slomljena ploča sa starim rubom na gornjoj strani, gdje je uz negdašnju izdubinu 0·02 visoka i 0·06 široka rubna letva. Na srednjem dijelu kamena u profilovanim okvirom omedenom, 0·94 dugom polju nalazi se napis, od kojega sada zadnji redak manjka.

= In hanc arcam posita est | Aurelia Macrina, quae | vixit annos (triginta quinque) et | Aurelius Iustinianus | filius eius, qui vixit annum | [unum et menses quinque]. — Slova III. ili IV. stoljeća. Na kraju 1. i 2. r. interpunkcije u obliku bršljanovih listića. U 5. r. bilo je navodno napisano eilius mjesto filius.

CIL III 3245 (cf. p. 1040 et n. 10215). — Arneth u Wiener S. B. 40, 1862 str. 354 (s drvorezom). — Fl. Römer u Arch. Közlemenyek VI 1866 str. 175 (po tuđem prepisu).

376. **Starokršćanska nadgrobná ploča, što ju je neka Aurelija Urbica postavila svome mužu Flaviju Martinijanu i kćeri Inaci.** Iskopana u Mitrovici u vrtu Mate Tomšića (Srijemska ulica br. 109). Darovao Josip Juraj Strossmayer, đakovački biskup.

374

375

Vis. 0·71, šir. 0·89, deblj. 0·075—0·09.
Bijeli mramor.

Debela oblongna ploča, mjestimice na rubovima otučena, sa nepravilnim nastavkom dole desno. Lice je napisa sa četiri šira žlijeba od glatkoga okvira rastavljeno.

Ispod monograma Hristova, sastavljena od slova XP, stoji napis: Aurelia Urbic(a) | Fla(vio) Martiniano, | cumpare (sic) suo <Inacae> | carissimo et (Inacae) dulcissim(a)e filiae mater piissima | dol-<l>e(n)s (fratri (sic) et filiae | m<a>emori-
am posuit. — Pismo IV—V. stoljeća. Ne-
lijepa slova. Slovo A u riječi Fla ima na d. strani produženje prječke, ali je to valjda samo slučajno nastalo a nije postojala namjera, da se time označi jedinu kraticu u napisu. Aurelijin cognomen mora se ispraviti u Urbica. Martinianus je bio njezin muž, kako to jasno označuju riječi cumpare carissimo. Kćeri, koju zove dulcissima, bit će da je bilo ime Inac(h)a. Njezino je ime bilo zapisano na krivom mjestu u 3. r. mjesto da je došlo u 4. redak. Kod ovakoga shvaćanja otpada potreba, da se Inacae promijeni u in (p)ac<a>(e), kako se je predlagalo, a koje s više razloga ne zadovoljava. U 6. r. dolazi pogrešno napisana riječ f(r)atri ispred riječi filiae. Bit će, da je u dvostruka pogreška, pa da je u napisu imalo

376

stojati patri (obzirom na kćer) et filiae. Ne gledajuć na ono cumpare, teško da je Martinianus bio Urbikin brat već i s toga razloga, što imaju razna obiteljska imena. Moralo bi se baš uzeti, da im je mati bila dva puta udata, tako da su Urbica i Martinianus bili od raznih otaca.

Napis je u opće pun pogrešaka kao malo koji mitrovački spomenik: Urbici mjesto Urbica, cumpare mjesto compari, Inacae na krivom mjestu, ei mjesto et, dolies mjesto dolens, tratri mjesto fratri (ili ispravnije patri), maemoria mjesto memoriam.

CIL III 10237. — J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 101. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. II 1880 str. 43, 4.

377. Ulomak nadgrobne ploče, što ju je podigla neka Aurellja Urbica (?) na spomen svoga muža veterana Aurellja Iskopan u Mitrovici, gdje se je g. 1879. nalazio u realci. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'45, šir. 0'29, deblj. 0'08. Pješčenjak žućkaste boje.

Komad debele ploče sa starim rubom na l. strani. Površina kamena mjestimice otučena.

= D(ii)s [M(anibus)]. | Aurelia U[r]bica ? fe||cit mem[oriam mar]lito Aur[elio], vet(e)ra[n]o, qui vixit an]nis x[.]. Neuredna slova kasnijega doba. Cognomen Aurelijin počima slovom V, pa je mogao glasiti i drugačije nego što je ovdje samo kao primjer nadopunjeno.

CIL III 10229. — Dr. J. Brunšmid u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 117, 3. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 16, 42.

378. Ulomak valjda starokršćanske nadgrobne ploče, na kojoj se spominje neka Bononia (?). Iz Mitrovice, gdje se je g. 1879. već nalazio u zbirci u realci. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'36, šir. 0'27, deblj. 0'045. Istrošen pjeskovit bijeli mramor, koji se poput škriljevca cijepa.

Komad kamene ploče sa starim rubom i profilovanim 0'07 širokim okvirom na d. strani. Komad takova okvira ima i gore te je tako sigurno, da tamo od napisa ništa ne manjka.

= ? B o n o n i a | Ovelika slova IV.—V. vijeka. U gornjem desnom uglu zapisano je mnogo manje slovo A, a u 3. r. su na koncu ostanci slova FV.

Dr. J. Brunšmid u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 117, 6.

378

379. Ulomak nadgrobnoga spomenika, na kojem se spominje neki Quintus Bovlus (?). Naden u Mitrovici, gdje se je već g. 1879. nalazio kod župnika Paje Milera, koji ga je muzeju darovao.

Vis. 0'22, šir. 0'235, deblj. 0'15. Čvrst bijeli vapnenjak.

377

379

Na kraju istoga retka ima ostatak slova, koje jedino može biti V, jer X, na koji bi se još pomišljati moglo, u ovoj svezi ne može da dođe u račun.

Dr. J. Brunšmid u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 123, 3.

380. Ulomak nadgrobnoga spomenika, što ga za nepoznata pokojnika (Concordia?) dadoše načiniti nepoznati roditelji. Iskopan g 1893. u Mitrovići u kući Antuna Krausa, ulica sv. Roka br. 4. Darovao Ignjat Jung, učitelj 1894

380

Vis i šir. 0'16, deblj. 0'065. Bijeli mramor.

Svuda okrhan komad debele ploče, na kojoj je gore možda sačuvan stari rub. Spomenik je navodno cijel naden, pa razlupan, a ulomci u kuću uzidani.

= Conc[ordiae] | parent[es]

posue]run[t] | qu — Dosta lijepa slova III. vijeka.

Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. I 1895 str. 164, 6 (sa slikom 116 na str. 165.

381. Ulomci nadgrobnog ploče neke Domltije (?), što joj ga je podigao suprug nepoznata imena. Iskopani s proljeća 1893. u Mitrovići u dvorištu Mije Mandušića, Srijemska ulica br. 93. Darovao Ignjat Jung, učitelj. Vis. 0'27 i 0'165, šir. 0'14 i 0'26, deblj. 0'045. Bijeli mramor.

381

Dva nepristajuća veća komada s lijevoga i desnoga gornjega ugla ploče, sa starim rubom na gornjoj, te na l. odnosno d. strani.

= Do[mitiae?? Maxim]i-
n(a)e comp[ar]i be[ne merenti
... es] Guela(!?) | sua g[.
... q]u(a)e bi|xit a[nnis
... .] | et m — Reci
imaju gore i dole izvučene linije, ali
klesar nije kod pisanja mnogo na nje

pazio Dosta nepravilna slova IV.—V. vijeka. Čitanje riječi na kraju 2. retka nije sigurno. Čini se, da je tu na kraju ligatura slova L i A ili V i A. Slovo A se redovito piše bez prječke. U 3. r. je iza sua slovo G, napisano kao ono u 2. retku, a ne okruglo slovo E, koje se u ovom napisu redovito piše uglato.

U 3. i 4. r. dolazi bixit mjesto vixit, forma koja je dosta obična u hispankim napisima rimskoga vremena.

CIL III 14340^b. — Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. I 1895 str. 164, 3 (sa sl. 113).

382. Ulomak nadgrobne ploče nekoga djeteta, koje je živilo nešto preko 3 godine i 5 mjeseci, na kojoj se spominje ime nekoga Iotapiana (?). Iskopan u Mitrovici. Darovao Pajo Miler, opat i župnik 1894.

Vis. 0.24, šir. 0.16, deblj. 0.063. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen komad debele ploče, koji je na rubovima dosta otučen.

= | .. creat(a)e, [q(uae) vix(it) ann(is) | t]ribus m[ensibus | qui]nque d[ie]bus .. | .. I]otap[ia]nus? — Slova od prilike IV. vijeka.

Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. I str. 164, 5 (sa sl. 115 na str. 165).

382

383. Nadgrobni spomenik 50-godišnjega C. Iulija Civillsa, gradskoga vijećnika, njegova sina 20-godišnjega gradskoga vijećnika C. Iulija Flora i 12-godišnje kćeri Iulije Feste, što im ga je podigla supruga (odnosno mati) Anicia Aina. Bio je 1866—1869. u selu Jarku kod Mitrovice pred kućom br 36, gdje se je navodno već od 80 godina nalazio. Kapetan B. Pavelić dao ga je na želju prof. Z. Gruića oko g. 1870. prevesti u dvorište kumpanijske zgrade u Mitrovici, gdje sam ga g. 1895. našao i kupio.

Vis. 1.11, šir. 0.89, deblj. 0.31. Vapnenjak sa velikim školjama.

Oblongna debela ploča s veoma istrošenim licem, jer je mnogo godina ležala pod stromom pred kućnim pragom, gdje se je preko nje hodalo. Gore manjka velik komad kamena — valjda od prilike polovina spomenika —, na kojem su možda bila poprsja pokojnika, te jedan ili dva retka napisa.

Na sačuvanom je dijelu između dva špiralno kanelirana polustupa s pravilnim bazama izdubljeno polje s napisom:

383

= [? D(ii)s M(anibus). | C(aius) Iul(ius) C(aii?) fil(ius) | C]ivilis, | dec(urio) col(oniae), ann(or)um (quinguaginta) | et C(aius) Iul(ius) C(aii) fil(ius) | Florus, dec(urio) col(oniae), | ann(or)um (viginti) et Iuliae | Festae, ann(or)um (duodecim) | Anicia Aina | marito et fili[(i)s]. — Doba: II. stoljeće. Velika pravilna slova. Trouglaste interpunkcije

svake riječi, osim na kraju redaka, gdje je ima samo u 2. r. U 1., 7. i 8. retku ne mogu se interpunkcije konstatovati. U donjem je dijelu površina kamena sigurno već u staro doba bila istrošena, pa su se škuljasta mjesta kod pisanja mimoišla.

Dok je očevo i sinovo ime zapisano u nominativu, kćerino dolazi u dativu. Otac i sin su bili članovi vijeća nekoga grada, koji je imao kolonijalno pravo. Ne može biti sumnje, da je ta *colonia* bio *Sirmium*, koji je tako blizu. Tako mladi dekurijoni, kao što je bio samo 20-godišnji *Florus*, nisu neobična pojava, jer su se u rimskim pokrajinskim gradovima iz odličnijih gradskih porodica uzimali u vijeće i znatno mladi dječaci. Anicijin cognomen čudno zvuči, ali se čini, da je na kamenu zaista samo *Aina* zapisano bilo.

Ispod napisa nalazi se u pačetvorinastom zaokvirenom polju na desno okrenuta stojeća vučica, koja je okrenula glavu spram maloga sjedećega *Romula* i *Rema*, koje ona doji. Lik je veoma trpio, te se slabo više raspoznaje.

CIL III 3242 (cf. p. 1040 et 1671). — Fl. Rómer u Arch. Közlemények VI 1866 p. 171, 877. — Z. Gruić u Viestniku nar. zem. muzeja za 1870 str. 161—163.

384. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče, na kojoj se spominju imena *M. Iuvinianus* i *Constantianus*. Iskopan prije g. 1871. u Mitrovici (Z. Gruić u izvještaju od 26. srpnja 1871. pod br. 42., koji veli, da ga je dobio od gđe. Katarine Tomić kbr. 477. Muzejski spisi).

Vis 0,52, šir. 0,38, deblj. 0,05 Bijeli mramor.

Velik ulomak debele ploče sa starim rubom na gornjem kraju, koji se je zaobljeno spuštao na l.

Na gornjoj polovini kamena vide se ostanci velikoga Hristova monograma, koji je sastojao od oduljega krsta sa d. i lijevo gore nastavljenom zavojkom slova P, čime se dobio srcu naličan lik. U lijevom gornjem uglu krsta nalazi se slovo \bar{A} , pa je prema tomu vjerojatno, da je u d. uglu bilo slovo \bar{O} . Kraj monograma l. surovo je urezan lik na d. okrenute, valjda leteće ptice, koja se po svoj prilici ima shvatiti kao golub, poznati starokršćanski simbol. U liku je zarezima označeno i oko i perje.

Od napisa, sudeć po položaju monograma, na d. strani sigurno manjka barem toliko, koliko se je sačuvalo. Prema tomu bi se možda smjelo ovako nadopuniti:

= M(arcus) Iuvinian[us?
 . . . | Co]nstantian[o | qui]
 vixit ann(is) | sit in
 pac[e]. — Dole je preostao dio urezane
 špiralno završujuće loze s jednim grozdom

i jednim listom. — Velika slova IV. vijeka. Izlinirano plitko zarezanim linijama, ali tako, da je između redaka samo po jedna linija. Jedna je linija povučena

384

i ispod goluba i monograma, pa je tamo preostao neispisan prostor za jedan redak. Velike trouglaste točke u 1. r. iza M i u 3. r. iza ann. Da li se na početku 4. r. mora nadopuniti [deces]sit, dvojbeno je.

CIL III 6446 (= 10238) — Zarija Gruić u Mitth. d. Centr. Comm. XVII 1872 str. XCIII 3. — J. Brunšmid u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 121 e. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 17, 49.

385. **Starokršćanska nadgrobna ploča pod kojom u miru počiva dijakon Macarius, načinjena nastojanjem njegove supruge Gerontije. Iz Mitrovice. Dar Paje Milera, opata i župnika u Mitrovici 1882.**

Vis. 0'465, šir. 0'675, deblj. 0'066 Bijeli krupnozrni mramor.

Oblongna poprijeko na dvoje prelomljena debela ploča. D. gornji i l. donji ugao otučen Manjkaju veći komadi dole na sredini i d., te na tri mjesta na ostalim sačuvanim prvobitnim rubovima kamena U užoj strani d. gore preostao je komadić željeznoga čavla, kojim je ploča bila negdje pričvršćena.

Povrh napisa nalazi se monogram Hristov. koji sastavljaju u kružnu crtu zapisana spojena slova XP, te manja slova

A—Θ. Napis glasi: In pace quiescet | Macarius diaconus. Curant[er] Gerontia c[on]iuge eius]. — Slova IV.—V. stoljeća. Oženjen duhovnik poput ovoga pokojnika u prvim stoljećima kršćanske crkve nije bio rijetkost.

CIL III 10235. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. V 1883 str. 70, 1. — S. Frankfurter u Arch. epigr. Mitt. IX 1885 str. 139, 324.

386. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče, što ju je neki Iovinus dao načiniti za neku Maximu (?), koja je živila 9 godina, 4 mjeseca i 6 dana. Iskopana u Mitrovici. Darovao Pajo Miler, opat i župnik u Mitrovici 1878.**

Vis. 0'33, šir. 0'545, deblj. 0'07. Bijeli mramor s plavkastim prugama

Veći ulomak debele ploče sa starim rubom gore i desno.

= [? Maxim]ae, in pace | [quae] vixit annos (novem) | [me]nses quattuor | [dies se]x. Iovinus | — Slova IV.—V. vijeka. Pojedini su reci napisa gore i dole izlinirani a i desno je izvučena vertikalna linija, da se označi, dokle smije napis dosegnuti. Interpunkcije u obliku bršljanova listića jesu u

1. r. iza AE, u 3. iza SES i u 4. iza X. Na početku 1. r. ima ostatak slova, koje je vjerojatno bilo M, pa sam prema prostoru, koji je tu još bio na raspolaganje (a kolik je od prilike bio, znademo po 3. retku) pomislio na ime M a x i m a. Na

385

386

početku 4. r. vide se gornji ostanci obijuh poteza slova X. Kako se tamo iza broja godina i mjeseci, što ih je pokojnica živila, očekuje i broj dana, mislim da je nadopunjenje [dies se]x, kojim se prostor ispunjava opravdano.

CIL III 10239. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. II 1880 str. 44, 5. — S. Frankfurter u Arch. epigr. Mitt. IX 1885 str. 138, 321.

387. Nadgrobna ploča, koju je neki Gorgonius dao načiniti na uspomenu svojoj supruzi Maximini, rođenoj u provinciji Dalmaciji, koja je blizu kolonije Sirmija u 27. godini života umrla. Iskopana 25. siječnja 1871. u Mitrovici u dvorištu Andrije Sića u Srijemskoj ulici br. 89. Darovalo ravnateljstvo mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'45, šir. 0'50, deblj. 0'06. Bijeli mramor.

Skoro četverouglasta ploča, otučena na gornjem d. uglu i dole. Na gornjem dijelu nalaze se dva po 0'16 vis. i 0'17 široka izdubljena polja sa napred

387

okrenutim reljefnim poprsjima: lijevo Gorgonijevo a desno Maximinino. Na njima su odijela s rukavima; muž ima još i nekakov plašt, koji je na d. ramenu prikopčan oblučnom fibulom sa prječkama (Armbrustfibel mit Zwiebelknöpfen). Muž je obrijan i kratko ošišan, dok žena ima frizuru s pletenicama na obje strane. Po Gorgonijevoj fibuli spomenik se velikom vjerojatnošću može metnuti u IV. stoljeće

= D(iis) M(anibus). Ma-
ximina annos vixit | (viginti
septem). Gorgonius memori-
am posuit compari su(a)e | ca-

rissim(a)e de provincia | Dalmatia defuncta penus | colonia(m) Sirmi(um). Manibus | posita memoria. — Pod 4. i 5. r. vide se ostanci izvučenih linija. Interpunkcije u obliku trouglastih točaka nalaze se u 1. r. iza DM i u 2. r. iza broja godina. Iza S u Sirmi nalazi se treća točka, ali se ta može smatrati samo slučajnom ozljedom kamena, jer bi bila na mjestu, gdje je ne treba. Slova su dosta neuredno pisana. U 5. r. pogrješno je zapisano slovo E mjesto F u riječi defuncta. Tu je i penus mjesto penes. Sirmium je kolonijalno pravo imao već počam od vremena flavijevskih careva.

CIL III 6441 (cf. p. 1671). — Zarija Gruić u Viestniku nar. zem. muzeja u Zagrebu 1870 str. 165 i u Mitt. der k. k. Centr. Comm. 16, 1871 p. CVIII. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 17 br. 56.

388. Starokršćanska nadgrobna ploča, na kojoj se spominje neki Ot-garius. Iskopao 20. prosinca 1870. na rimskom groblju u Mitrovici seljak Tunja Hadžić. Darovalo ravnateljstvo mitrovačke realke 1883

Vis. 0'23, šir. 0'40, deblj. 0'034. Bijeli mramor.

Ulomak ploče sa starim rubom i 0'06 širokim profilovanim okvirom gore i na d. strani.

= a requiescit | ...
 Otgarius | Reci su iz-
 linirani, interpunkcija nema. Slova velika
 kasnijega vremena. Treći je redak doduše
 također izliniran, ali čitav nije ispisan bio,
 ako je u njem uopće slova bilo. Sudeć po
 germanskom karakteru pokojnikova imena
 spomenik bi najprije mogao spadati u V.
 ili VI. stoljeće.

CIL III 6449 (cf. p. 1671.). — Dr. J.
 Brunšmid u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 121 c. — S. Ljubić u Viestniku hrv.
 arh. dr. VII 1885 str. 16, 40.

388

389. **Ulomak nadgrobnoga spomenika neke 70-godišnje Ruffile.** Iskopan
 prije g. 1871. u Mitrovici na »rimskom groblju« sv. Dimitrije kod rumske malte.
 Mnogo godina služio kao prag u kući limara Franje Heickelmana (Niska ulica
 stari broj 856), koji ga je darovao 1895.

Vis. 0,76, šir. 0,56, deblj 0,23. Čvrst vapnenjak.

Ulomak veoma debele ploče sa
 starim rubom na desnoj strani, a valjda i
 na otučenoj donjoj.

= p]osuer[un]t | [ma-
 t]ron[(a)e | bene] mere[n]ti | Ru-
 fil[lae, | q(uae) vix(it)] anni[s (sep-
 tuaginta)]. — Iz druge polovine II. sto-
 ljeća. Velika pravilna slova (sa malenim
 okruglim o u 1. i 2. r) mjestimice su već
 sasvim izlizana, jer se je mnogo vremena
 preko kamena hodilo. Z. Gruić je kamen
 vidio, dok se je još mogao čitati na d.
 strani, gdje su slova sada sasma istrta.
 U spoju su pisana u 5. r. slova NN; da li
 su i u 3. r. NT i u 4. r. AE, sada se ne
 vidi, ali da VE i NT, u 1. r. nisu (kako je
 to u Corpusu naznačeno), to je sigurno.
 U 5. r. već se i u Gruićevo vrijeme nije
 brojka L raspoznavala, jer ju on prepisuje punktirano.

CIL III 6444 (po prepisu Fr. Kanitz. Cf. p. 1671).

390. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepo-
 znatoga muškarca,** koji je pokopan 1. listopada ne-
 poznate godine. Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar
 ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0,25, šir. 0,20, deblj. 0,09. Bijeli mramor.

Dva naokolo oblomljena pristajuća manja komada
 tanke ploče s ostancima izbočena okvira desno i dole, po
 kojem se može zaključivati, da je napisovo lice bilo okruglo

389

390

i dosta veliko. I na stražnjoj strani nalazi se dalje prema sredini komad plastičnoga oboda od kruga velikoga promjera.

= depositus est Kal(endis) O[ct(obribus)] | a et dimisit | pu]ellam. Sae[[cundina? patri? pienti]ssimo. — Slova IV.—V. stoljeća. Recí nelinirani. Bez interpunkcija. Na početku 1. retka stajalo je slovo S a na kraju O, na početku 2. r. A ili M, na početku 4 r. S a na kraju O. U 2. r. je dimisit u smislu reliquit. Pogrešno pisano Saecundina dolazi i na drugim spomenicima, a ovdje je samo primjera radi tako nadopunjeno.

CIL III 10240. — J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 118, 7. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 14, 16.

391. **Ulomci nadgrobnoga spomenika, što su ga neki Varus i supruga mu Herennia Victorina na uspomenu neke osobe, koja je živila šezdeset godina, dali načiniti.** Iskopano u veljači 1904. prigodom rigolovanja u Mitrovici u vrtu Pere Marušića, Srijemska ulica br. 117. Darovao Ignjat Jung, učitelj.

Vis. A 0'16 B 0'41, šir. A 0'30 B 0'16, deblj. 0'026—0'03. Krupnozrn bijeli mramor sa rijetkim modrim prugama

Dva nesuvisla veća komada tanje ploče, od kojih A slomljen na troje ima l. i dole dosta okrhan stari rub; B ima na d. strani stari rub. Cijeli je napis imao 7 ili najviše 8 redaka: ...

..... i | lx |
..... us | ius |
Varus et Here[nnia Vic]-
to[r]ina uxor ei[us] hunc m[e]-
mor[ati]onis tit[ul]um po-
s[ue]r(unt). — Recí gore i dole izlinirani. Slova IV. vijeka.

391

392. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nekoga Venantija (ili Venantije).** Našao u prosincu 1899. u Mitrovici Gjuro Švajberić pred kućom Mate Biondića, Srijemska ulica br. 113. Darovao Ignjat Jung, učitelj 1904.

Vis. 0'34, šir. 0'295, deblj. 0'08. Bijeli krupnozrn mramor.

Veći komad debele ploče sa starim ali okrhanim rubom gore i lijevo. Lice kamena je oljušteno i znatno ošteteno.

= Venan[tius?...] | in p[ace ...], | .. et in me[m]oriam? ... | ... nos ab ... — Slova IV.—V. stoljeća. Na početku 1. r. ima na kamenu ozljeda, koja tvori dojam, kao da je tamo bilo zapisano znatno manje slovo C; na koncu retka je donji kraj slova T. 2. redak je počimao tekak ispod drugoga poteza slova N (u Ven); slovo P je oštećeno, ali sigurno, a čini se da su sačuvani i ostanci slova A. U 3. r. bila su napred možda dva slova;

392

da su sačuvani i ostanci slova A. U 3. r. bila su napred možda dva slova;

ostala transkribirana slova su sigurna. U 4. r su sprijeda bila možda tri slova a prvo sačuvano može biti N ili H.

CIL III 15136¹. — Ig. Jung u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. IV 1899/1900 str. 224 (sr. Vjesnik V 1901 str. 251).

393. **Starokršćanska nadgrobna ploča Fl. Sancta, protectora iz broja Jovljanaca**, koji je živio oko 50 godina a umro u gradu Aquileji. što ju je postavila njegova žena Aurelija Aminija njemu i trogodišnjoj kćerki Ursicini kod blaženoga mučenika Synerota. Iskopana g. 1875. u Mitrovici, u vrtu Save Simatkovića na »Vrbici«, gdje je bilo starokršćansko groblje uz baziliku bl. mučenika Synerota. Kupio Josip Juraj Strossmayer, biskup đakovački. Pridošla 1883.

Vis. 0·74, šir. 0·77, deblj 0·075. Bijeli mramor.

Velika debela četverouglasta ploča s dvostrukim okvirom, vanjskim ravnim i nutarnjim profilovanim. Na gornjem kraju nije bilo nikakova okvira. L. dole i dole l kamen je na dva mjesta zasječen, pa je tamo kvakama bio na nešto pričvršćen. Na gornjoj strani odvalio se je i izgubio velik komad ploče, te se je valjda istom prilikom djelomice tamo ožujala i l. strana okvira

Povrh napisa nalazio se u jednom retku Hristov monogram, sastavljen od slova XP, između slova Δ i Θ . Δ i veći dio monograma se nisu sačuvali, a nije se sačuvao ni početak 1. i 2. r. napisa.

= [? Ego Au]relia Ami-

nia po[sui] titulum viro meo | Fl(avio) Sancto ex n(umero) Iov(i-anorum) pr(o)tect(ori), | bene meritus qui vixit | ann(is) pl(us) m(inus) (quingenta), (q)ui est defunctus civit(ate) Aquileia. Titulum posuit ad beatu(m) Syneroti(m) marture(m) et infante(m) filiam | suam nomine Ursicina, | (qui vixit annis n(umero) (tribus). — Pismo IV. — V. stoljeća. Reci gore i dole izlinirani. Veće okrugle točke nalaze se u 1. r. iza Aurelia, u 3. r. iza ex, N i Iov, u 5. r. iza ann, pl i L, u 6. r. iza civit, u 8. r. iza marture i u 10. r. iza annis i N. Neke od tih interpunkcija stoje veoma visoko gore. U 8. r. pisana su slova NT u riječi infante u spoju U 5 i 10. r. zaboravio je klesar kod slova Q dole zarezati rep. U 1. r. ima na početku više mjesta, nego što treba za riječ ego Slova prvih dvaju redaka imaju istu visinu kao i u ostalim recima.

Pokojni Flavius Sanctus bio je protector lateris divini ili domesticus, t. j. tjelesni stražar nekoga cara. Numerus Iovianorum, kako se je zvao odjel, u kojem je služio, dobio je svoj pridjevak ili po Jupitru ili po caru

Dioklecijanu, koji je imao pridjevak Iovius; manje je vjerojatno, da bi taj pridjevak mogao potjecati od imena cara Iovijana (363—364). Kod tjelesne straže carske inače su uz naziv protector poznati samo numerus armigerorum (CIL V 8747) i ἀριθμὸς Μαρτυρῶν (CIGr. 9449), a uz naziv domesticus još numerus Batavorum seniorum (CIL V 8743), numerus Dac(orum?), numerus Armeniorum, numerus fel(icium) Let(orum?) i numerus inv(ictorum) (Eph. ep. V p. 648).

Fl. Sanctus je umro u Aquileji, gdje se je možda nalazio u izvršavanju svoga zvanja. Odavle je njegovo tijelo prenešeno u Mitrovicu, gdje mu je supruga načinila spomen ploču ad beatu(m) Syneroti(m) marture(m), gdje je bila pokopana i njegova trogodišnja kćerka Ursicina. Od kamenih spomenika mitrovačkih istoga sveca spominje još i slijedeći napis riječima ad domnum Synerotem i onaj ulomak, što iza njega slijedi, gdje se je sačuvalo samo [Syner]otis ma[rtyris].

Sv Syneros, kojega mitrovački kameni spomenici nazivlju beatus, domnus i martyr, a koji je, sudeć po imenu, morao biti grčkoga porijetla, kao što su to bili i mnogi drugi sirmijski žitelji četvrtoga i slijedećih stoljeća, poznat je iz raznih kraćih martyrologija, u kojima njegovo ime dolazi različno, ali većinom krivo napisano (Serenus, Sirenus, Sinerius, Sinerus). Znade se, da je za Dioklecijanova progona bio u Sirmiju mučen i ubijen 23 veljače nepoznate godine (VII K. Martias in Sirmi Sinerotis u najstarijem hieronymijskom kodeksu u Epternachu), a da ga je optužila žena jednoga carskoga tjelesnoga stražara (domesticus imperatoris), koju je on radi njezina vladanja prekorio bio. Muž tužiteljčin bio je dakle isto, što je bio i Flavius Sanctus naše mitrovačke nadgrobne ploče. De Rossi upozoruje na mogućnost, da je Aurelija Aminija, žena drugoga jednoga carskoga tjelesnoga stražara, svoga muža baš zato dala iz daleke Aquileje prenijeti na posvećeno mjesto u Sirmiju, što su joj te prilike bile poznate.

Po ovom i slijedećem spomeniku dalo bi se opravdano zaključivati, da se na t. zv. Vrbici ili Majurskoj bari na sjeverozapadnoj strani staroga Sirmija negda nalazilo starokršćansko groblje s crkvom, u kojoj je bio grob mučenika Synerota. Do toga je zaključka došao A Hytrek, kojemu je g 1882. kasniji đakovački kanonik Josip Šestak priopćio prepise nadenih dvaju spomenika s napisima. Posredovanjem Dra. Fr. Račkoga pošlo mu je za rukom, da za tu stvar zainteresuje hrvatsku zemaljsku vladu, koja mu je dala sredstava za iskapanje na licu mjesta Hytrek je od listopada 1882. do travnja 1883. što sondirao što kopao na zemljištima Save Simatkovića, Miloša Simatkovića i Andrije Marčaka, dok mu to na zemlji Marčakova susjeda Mitra Vojna nije bilo dozvoljeno. Na svim tim parcelama već se je i prije bilo našlo mnogo grobova i uništilo, jer je u Mitrovici od uvijek vladao žalostan običaj, da se iskopavaju stari rimski temeljni zidovi i kameni spomenici i upotrijebe, ako su od cigle, u novogradnje, a kamen kao materijal za cestogradnje i za klesarske poslove. Hytrek je ipak imao nekakav uspjeh, o kojem je dosele izdao samo predbježan referat u »Ephemeris Salonitana« (p. 5—10) s florisom, koji jedan i drugi ni čednijim zahtjevima ne mogu zadovoljiti. On je navodno našao oko 50 što cijelih što oštećenih grobova, što zidanih, što sarkofaga, a osim toga i nešto temeljnih zidova, po kojima on zaključuje,

da je tu bila svečeva bazilika s jednim brodom, predvorjem i apsidom, kojoj su dimenzije bile 30·30 m i 19·30 m. U blizini našao je još dva zida, koji se u pravom kutu sastaju, a za koje on drži, da je njima prvobitna area bila ogradena. Jedan zid u crkvi drži on samo predjelkom između grobova ili ogradom kakova groba.

Zanimivo je, da se groblje bl. Synerota još danas kod pravoslavnoga žiteljstva mitrovačkoga smatra posvećenim zemljištem i da onamo u proljeće na dan sv. Jovana prije uskrsa izlazi procesija. Na taj je dan običaj, da se ponove u nova odijela. Da li tu postoji kakova stara tradicija, nisam mogao doznati.

CIL III 10232. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. V 1883 str. 19; VII 1885 str. 18, 58 i VIII 1886 str. 98 i 105. — A. Hytrek u Armellinijevoj Cronachetta 1885 p. 80 i u Ephemeris Salonitana. Jaderae 1894 p. 5 (sa autotipijom). — S. Frankfurter u Arch. epigr. Mitt. IX 1885 str. 138, 322. — G. B. de Rossi u Bull. cristiano. Ser. IV. Anno 1884/5 p. 144 (cf. A. Hytrek ibidem p. 141). — Fr. Radić u Staro-hrv. prosvjeti IV 1898 str. 41.

394. **Starokršćanska nadgrobna ploča, što ju je neka Artemidora za svoga života za sebe načinila u bazilici gospodina Synerota, kada se ulazi na desno, između Fortunata i Desiderija. Iskopana g. 1875. u Mitrovici u vrtu Save Simatkovića na »Vrbici«. Kupio Josip Juraj Strossmayer, biskup đakovački. Pridošla 1883.**

Vis. 0·55, šir. 0·58, deblj. 0·06. Bijeli mramor.

394

Debela četverouglasta ploča, mjestimice na rubovima i na l. uglu otučena.

Gore i dole u po jednom je retku na sredini Hristov monogram, načinjen od slova XP, na l. kraju slovo A a na d. (U). U donjem retku je osim toga urezan još po jedan veći list između slova i monograma. D. gore do slova A ima blizu gornjega ruba trokutu naličan biljeg, a drugi neki, koji sjeća na preokrenuto slovo Z, nalazi se kraj donjega ruba kamena ispod prvoga velikoga lista zadnjega retka.

= Ego Artemidora feci viva me memori|am ad domnum | Synerotem inter|antem ad dexte|ram inter Fortuna|tanem et Di- siderium. — Pismo IV.—V. stoljeća. Recí su gore i dole linirani bili. Interpuncije u obliku listova iza riječi Artemidora, memori|am, domnum i Synerotem. U 3. r pogrešno je napisano domnum mjesto dominum, u 7. i 8. r. Fortunatanem mjesto Fortunatum, te Disiderium mjesto Desiderium. Nije sasna jasno, što se je mislilo reći sa interantem ad dexte-

ram. Biti će da se je htjelo kazati *in tranti ad dextram* a da se neće smjeti pomišljati na *inter antas*.

CIL III. 10233. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. V 1883 str. 19; VII 1885 str. 17, 57 i VIII 1886 str. 94. — A. Hytrek u Armellinijevoj *Cronachetta* 1885 p. 79 i u *Ephemeris Salonitana Jaderae* 1894 str. 5 (sa autotipijom). — S. Frankfurter u *Arch. epigr. Mitt.* IX 1885 str. 138, 323. — G. B. de Rossi u *Bull. Cristiano.* Ser. IV Anno III 1884/5 p. 145. — Fr. Radić u *Starohrv. prosvjeti* IV 1898 str. 41.

395. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče, na kojoj se spominje mučenik Syneros.** Iskopao g. 1882/3. A. Hytrek u Mitrovici na groblju bl. Synerota u vrtu Save Simatkovića na Majurskoj bari (ulica »Vrbica« stari kbr. 1347). Predan 1883.

395

Vis. 0'08, šir. 0'13, deblj. 0'029. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanje ploče.

= xi | [..... h]ic pos[it]us ... | [...

Syner]otis ma[r]tyris ... — Slova IV.—V. stoljeća. Između redaka izvučena je po jedna linija. Bez interpunkcija

CIL III 14340^a. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 19. — A. Hytrek u *Ephemeris Salonitana. Jaderae* 1894 p. 5 (autotipija). — Fr. Radić u *Starohrv. prosvjeti* V 1898 str. 41.

396. a) **Starokršćanski spomenik dviju djevojčica iz obitelji nekih Aulljevaca (?), što im ga je podigla sestra.** Iskopan iza g. 1879. u Mitrovici, valjda od A. Hytreka na starokršćanskom groblju bl. Synerota. Dospjeo u muzej 1883.

Vis. 0'46, širina 0'47, deblj. 0'02. Bijeli mramor s modrikastim prugama.

396 a)

396 b)

Dva pristajuća veća komada tanke oblongne ploče sa starim rubom gore i lijevo. Na gornjem kraju je uzana rubna letvica.

= In pace Au[l(iae) ? Quin]tillae vir(gini), q(uae) v[ixit an(nis)] | (duodecim) et Aul(iae) Ma[ximae ?], | q(uae) vixit an(nis) (quinque) et A[ul(ia) ? Quin]tina soror, qu[ae fecit] | hanc memo[r]iam]. — Za svaki su redak gore i dole izvučene linije. Slova IV.—V. vijeka. U 3. r. iza broja je interpunkcija u obliku bršljanova lista. Možda je obiteljsko ime

u istom retku pogrešno pisano AVL mjesto AVR. Domaszewski je cognomina nadopunio u Quintilla, Maxima i Quintina.

CIL III 10236. — S Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 16, 37. — Dr. S. Frankfurter u Arch. epigr. Mitt. IX 1885 str. 139, 327.

b) Na drugoj strani istoga kamena zapisana su u tri retka veoma velika, dosta nelijepa slova, koja pripadaju možda metrički složenom napisu, nešto starijemu od onoga, što je sprijeda.

= Acer[bum? . . .] | est ign | . . . nl

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV, 32.

397. Starokršćanska nadgrobna ploča, što su ju na uspomenu svoje kćeri Maximane načinih roditelji Maximus i Lupicina. Iskopana iza g. 1879. u Mitrovici, valjda od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Dospjela u muzej 1883.

Vis. 0'235, šir. 0'37, deblj. 0'036. Bijeli mramor.

Veći komad svuda naokolo okrhane ploče, oštećene mjestimice i u napisovu polju. Čini se, da je na d. strani dole sačuvan malen komad prvobitnoga ruba.

U i. r. samo ostatak od slova X, koje je pripadalo Hristovu monogramu. Ostali dio napisa glasi: . . . Max]imus pat[er | et Lu]picina mate[r? fil]iae Ma]ximan(a)e virgin[i memoria]m? Slova IV.—V. vijeka. Slovo A se redovito piše bez prječke.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV sl. 31.

398. Ulomci nadgrobne ploče nekoga Maximiana. Iskopani u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3 od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošli 1883.

A. Vis. 0'09, šir. 0'157, debljina 0'017—0'018. B. Visina 0'125, šir. 0'163, deblj. 0'018—0'021. Bijeli mramor.

Dva nepristajuća mala komada tanke ploče. Debljina i boja kamena, karakter i veličina slova i jednake fine linije dokazuju, da ulomci potječu od istoga spomenika.

= Max[im]ianu[s, | qui vi-
x(it) a]n(nis) (quinquaginta) . . . | ct. . . — Pismo IV.—V. stoljeća. Dosta pravilna slova. Rec i su gore i dole finim potezima izlinirani.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 12+15.

399. Ulomak nadgrobne ploče, što ju je ocu nepoznata imena načinih neka Petronia. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3 od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'115 širina 0'20, deblj. 0'035—0'025. Bijeli mramor.

Manji komad tanke ploče sa starim rubom na donjem kraju.

397

398

399

= ano I | [? Pet]ronia pa[tri]? . . . — Pismo IV.—
V. stoljeća. Slova dosta nepravilna. Izgleda, kao da su na ploči bila samo dva
retka napisa.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII. 1885 str. 15, 22.

400. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče za neku Petronillu**
Iskopan iza g. 1879. u Mitrovici, valjda od A. Hytreka na Synerotovom groblju.
U muzej dospio 1883.

400

Vis. 0'225, šir. 0'215, deblj. 0'027. Bijeli mramor.

U i. r. je A i Θ , a u sredini Hristov monogram, sa-
stavljen od slova XP. Ostala dva retka glase: [Hic] locus |
[Petro]nil(a)e est. — Reći su gore i dole izlinirani; 2. i
3. r. ima dapače po tri linije na donjoj strani. U 3. retku je
drugo E naknadno zapisano, pošto je kod zapisivanja zabo-
ravljeno bilo.

CIL III 14340₄. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr.
VII 1885 str. 15, 24. — Fr. Radić u Starohrv. prosvjeti IV
1898 str. 42.

401. **Starokršćanska nadgrobna ploča, što ju svome sinu nedužnomu**
Timotheju načiniše roditelji Timotheus i mati nepoznata imena. Iskopana iza
g. 1879. u Mitrovici, valjda od A. Hytreka na Synerotovom groblju. Dospjela u
muzej 1883.

Vis. 0'28, šir. 0'37, deblj. 0'04 (gore 0'055) Bijeli mramor.

401

Iz tri pristajuća ulomka sastavljen veći
komad ploče sa starim rubom gore, dole i
desno. Na sastavu svih komada manjka jedna
oveća krhotina. Gore je 0'04 visoka okvirna
letva, koja je na sredini nešto otučena. Lice je
napisa ugladeno, ali je neravno.

= [A. In] p[la]ce. Θ . | [Inno]c[en]ti Ti-
mo[theo] Ti]motheus et | [....] p[ar]entes
filio. — Nepravilna slova upućuju na IV.—V.
stoljeće. U i. r. izgleda slovo E poput krsta.

U 4. r. zaboravljen je kod slova L vodoravni
(ili kosi) potez. Reći imaju gore i dole izvučene plitko zaparane linije.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885
tab. IV 28+ str. 15, 23+ str. 16, 39 (koji nije prepoznao, da
komadi skupa spadaju).

402

402. **Ulomak nadgrobne ploče s metrički**
složenim napisom, u kojem se spominje neki Ursi-
cinus. Iskopan iza g. 1879. u Mitrovici, valjda od A.
Hytreka na Synerotovom groblju. Došlo u muzej 1883

Vis i širina 0'30, deblj. 0'03. Bijeli mramor
s rijetkim plavkastim prugama.

Dva pristajuća komada tanje ploče sa starim
rubom na d. strani i možda dole.

..... are ipso | nutrivit supe |? par]va non
d[imi][sit?]m item de | ma si Ursicinus |
ce ann. — Nepravilna i nemarno izvedena slova upućuju od prilike na IV.
stoljeće.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV br. 9 i str. 16, 36, koji nije opazio, da komadi skupa spadaju.

403. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe, na kojem se spominje Sirmium. Iskopan u Mitrovici, možda od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'093, šir. 0'15, deblj. 0'029. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanje ploče. Ne pripada istomu spomeniku, od kojega je ulomak br. 395., s kojim ima isti karakter pisanja i jednaku debljinu kamena, jer je kod onoga ostrag kamen fino ugladen a kod ovoga nije.

=?r cuneus t..... |? ne Sirmi
.... | us o..... — Slova IV.—V. stoljeća. Između
redaka izvučena je po jedna linija. Domaszewski je u 2. r.
predložio čitanje eccles]ie. U 1. r. se povrh slova S vidi
u predidućem retku donji kraj jednoga slova s okomitim

403

potezom. Na početku 1. r. biti će valjda ostatak slova R, a na kraju T, F ili E, na početku 2. r. prije N negoli I, a na kraju 3. r. iza O možda je dolazilo slovo R.

CIL III 14340³. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 18. — A. Hytrek u Ephemeris Salonitana. Jaderae 1894 p. 5 (autotipija). — Fr. Radić u Starohrv. prosvjeti IV 1898 str. 41.

404. Ulomak nadgrobne ploče, što ju je nepoznata žena načinila za svoga muža. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'21, šir. 0'14, deblj. 0'02. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen na dvoje prelomljen komad tanke ploče.

= ntu | [?] pra]fect[o] ... |
..... [m]arit[o] — Pismo IV. stoljeća. Pravilna
slova. Rec i gore i dole izlinirani.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 22+21.

405. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Visina 0'073, šir. 0'107, deblj. 0'02. Krupnozrn bijeli mramor.

Naokolo oblomljen na dvoje slomljen malen ulomak tanke ploče.

=? Pris]cini | [is]sim — Pismo IV—V. stoljeća.
S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 39+36.

406. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče neke orije. Iskopana g. 1871. u Mitrovici na »Vrbici« na oboru Save Simatkovića, gdje je bila starokršćanska basilika bl. Synerota. Darovalo ravnateljstvo mitrovačke realke 1883.

404

405

406

ali nisu dvostruki potezi, nego je između 1. i 2. retka izvučen samo jedan.

CIL III 6448. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 16, 34.

407. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nekoga nedužnoga mladića nepoznata imena.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883

Vis. 0'15, šir. 0'21, deblj. 0'029. Bijeli mramor.

407

Naokolo oblomljen manji komad tanke ploče. Povrh napisa komad duboko zarezane kružne crte, u kojoj je bio zapisan Hristov monogram.

= [In h]oc loco p[ositus est] i[n]nocens i[u]venis? .. | — Pismo IV—V. stoljeća. Između redaka izvučena je po jedna linija. Iza riječi loco trouglasta točka.

CIL III 15340^r. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 15, 26. — Fr. Radić u Starohrv. prosvjeti IV 1898 str. 42.

408. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879. Pridošao 1883.

Vis. 0'20, šir. 0'135, deblj. 0'033. Bijeli mramor.

Ulomak deblje ploče sa starim rubom na l. strani.

= | es[s] | avos | m sola | merito | rus ubi m? | ? pr — Slova IV.—V. stoljeća. Između redaka izvučena je po jedna linija. Trouglasta točka u 5. r. iza rus, što je možda zadnja slovka imena [? Seve]rus. Na kraju 1. r. slijedi valjda drugi S, na kraju 4. r. M ili A. Napis je možda metrički sastavljen bio.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 15, 30.

409. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'063, šir. 0'083, deblj. 0'03. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen sitan komad tanje ploče.

= [Hic] req[ui]escit?] — Pismo IV.—V. stoljeća. Na donjem rubu kamena ostanci dvaju slova.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 25.

410. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče s Hristovim monogramom.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'086, šir. 0'094, deblj. 0'013. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad veoma tanke ploče, koja je na stražnjoj strani nagusto nasjeckana, da je se maz bolje prima. Sačuvao se samo dio Hristova monograma, naime komadi kružne crte i u njoj u spoju pisanih slova XP, te gornji kraj slova A u l. uglu slova X. Ovomu je naravno moralo odgovarati slovo 0 u d. uglu slova X.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 40.

411. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879, možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'10, šir. 0'082, debljina 0'028. Bijeli mramor.

Sitan ulomak tanje ploče sa starim rubom na gornjem kraju.

= [H]ic ia[et] — Pismo IV.—V. stoljeća. Slova duboko urezana. Ispred slova I kao interpunkcija plitko zarezan bršljanov listić.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 7.

412. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879, možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota Pridošao 1883.

Vis. 0'093, šir. 0'112, deblj. 0'024. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče.

Sačuvaše se slova abu[s] i povrh slova V u predidućem retku donji kraj okomita poteza nekoga slova. — Pismo IV.—V. stoljeća.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 IV 14.

413. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznatoga 12 godišnjega djeteta.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'115, šir. 0'145, deblj. 0'05. Žućkasto bijeli mramor.

Manji komad debele ploče sa starim rubom na d. kraju.

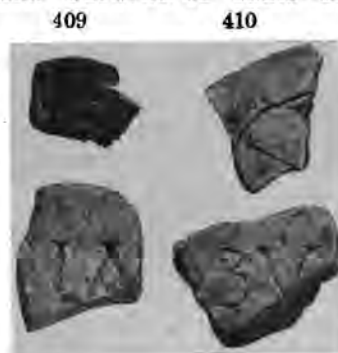
= ni, q[ui] | vixit an(nis)] duode-[cim] est | — Pismo IV.—V. stoljeća. Od l. r. vide se samo neznatni ostaci slova, koja su valjda NIQ.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 15, 31.

414. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota Pridošao 1883.

Vis. 0'045, šir. 0'05, deblj. 0'028. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen sitan komadić tanke ploče.

409

410

411

412

413

414 i 415

= [? Aure]lio — Pismo IV.—V. stoljeća. Između redaka izvučena je po jedna linija. Od 2. r. vide se neznatni ostaci dvaju slova.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 38.

415. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'088, šir. 0'054, deblj. 0'031. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljena krhotina tanje ploče.

= ra | t s | ce (?) — Pismo IV.—V. stoljeća. Plitko zarezana nelijepa slova. Između redaka izvučena je po jedna linija.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 35.

416. Ulomak nadgrobne ploče neke Valerije Helene (?) Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Visina 0'10, šir. 0'20, debljina 0'044. Bijeli mramor s crvenim prugama i mrljama.

Naokolo oblomljen manji komad odebele ploče.

= Vale]riae He[lenae?] |
sio — Pismo IV.—V. stoljeća. Velika ružna slova. Slovo A bez prječke. Na kraju 1. r. nema traga slovu L, kako sam dopunio, nego je tu ili riječ bila razdijeljena, tako da se je ostatak napisao na početku slijedećega retka, ili je moralo biti okruglo koje slovo pa prema tome naravno drugo koje ime ili druga riječ.

Na drugoj strani kamena nalazi se drugi napis, od kojega je preostalo slijedeće: ie |
..... da per an | .. [h]onore —

Pismo IV.—V. stoljeća. Nelijepa slova. Slovo A pisano je bez prječke.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 30 (gdje napis druge strane nije priopćen.

417. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879. možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'115, šir. 0'135, deblj. 0'038. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanje ploče.

= [? In pace qui]esce[t |
ori — Pismo IV.—V. stoljeća. Između redaka izvučena je samo po jedna linija. Povrh 1. r. nije bilo napisu, ali je mogao biti Hristov monogram. Oblik quiscet dolazi iz na mitrovačkoj nadgrobnoj ploči diakona Makarija.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 10.

418. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. i šir. 0'064, deblj. 0'018. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen sitan komad tanke ploče.

U 1. r. su ostanci okomitih poteza triju slova u takovu položaju, da se može pomišljati na skupine iit ili nit. U 2. r. je ostatak slova P, B ili R.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 24.

419. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'145, šir. 0'21, deblj. 0'027. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen na dvoje prelomljen malen komad tanke ploče.

= v]ixit an[nis] | me-
mor[i]am — Pismo IV.—V. stoljeća. Veoma ne-
dotjeranim načinom zarezana nelijepa slova.

419

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 16+29.

420. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Svnerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'075, šir. 0'11, deblj. 0'03. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanje ploče.

= nc | um an — Pismo IV.—V. stoljeća. Između redaka izvučena je po jedna linija. Ispod 2. r. neznatni ostanci slova slijedećega retka.

420

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 8.

421. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis. 0'11, šir. 0'092, deblj. 0'028. Bijeli mramor.

Manji komad tanke ploče, vjerojatno sa starim rubom na donjem kraju.

Sačuvao se veći urezani bršljanov list i površ njega ostanci triju slova, od kojih je samo srednje sigurno O, dočim će zadnje valjda biti B

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 11.

422. Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

Vis 0'10, šir. 0'115, deblj. 0'03. Bijeli mramor.

Malen komad tanje ploče sa starim rubom na donjem kraju.

Vide se samo na dva mjesta tragovi velikoga Hristovoga monograma, sastavljena od slova XP i ispod njih liniranjju.

423. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. skopan u Mitrovici iza g. 1879., valjda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota Pridošao 1883.

Vis. 0'088, šir. 0'096, deblj. 0'021. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče,

422

423

U 1. r. neznatni tragovi triju slova, od kojih će srednje biti V. U 2. r. a pac — Pismo IV.—V. stoljeća. Veoma ružno pisana slova. Na gornjem kraju 2. r. trag liniranja.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 41.

424. **Ulomak nadgrobne ploče** nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

424

Vis 0·205, širina 0·12, debljina 0·04 Krupnozrn bijeli mramor.

Veći komad deblje ploče sa starim rubom gore i desno.
= erv | o | — Pismo IV.—V. stoljeća. Ružna slova. Treći redak nije do kraja ispisan bio. Teško da je na kamenu u opće još što napisano bilo.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 15, 27.

425. **Ulomak nadgrobne ploče** nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici iza g. 1879., možda g. 1882/3. od A. Hytreka na groblju bl. Synerota. Pridošao 1883.

425

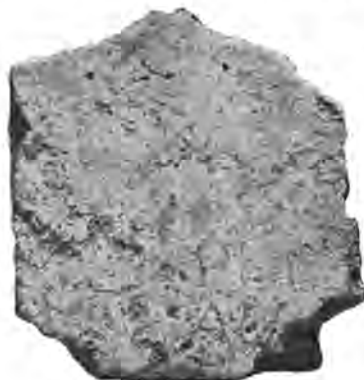
Vis. 0·089, šir. 0·12, debljina 0·025. Krupnozrn bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče.

= ni Pann — Pismo IV—V. stoljeća.

Veoma ružno pisana slova. Treće slovo može biti P, B ili R.
S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 42.

426. **Ulomak nadgrobne ploče** nepoznate osobe Iz Mitrovice; možda sa Synerotova groblja (?). Sabrao A. Hytrek 1883.

426

Vis. 0·37, šir. 0·35, debljina 0·08. Rupičav vapnenjak žućkaste boje.

Komad debele ploče sa starim rubom l. i dole. Otučen l. donji ugao. Površinu kamena izgladile su noge, koje su dugo vremena preko njega hodile, te je uslijed toga i napis sav izlizan. Samo na donjem kraju preostadoše neka slova zadnjih dvaju redaka, koja kao da su mjestimice retuširana. U 1. sačuvanom retku bilo je možda PIAI, ali je samo prvo slovo sigurno; na koncu retka i u slijedećem je možda stajalo ...

vix]it an(nis)

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 34.

427. **Ulomak nadgrobne ploče** nepoznate osobe. Iskopan u Mitrovici u vrtu zidara Rajnovića (groblje bl. Synerota). Darovao Ignjat Jung, umirovljeni učitelj u Zagrebu 1908.

Vis. 0·20, šir. 0·195, deblj. 0·043. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen manji komad debele ploče.

= Augu]stas a | s d]icu | tu — Pismo IV.—V. stoljeća. Velika nelijepa slova. Slovo A bez prječke. U 1 retku valjda je neki datum iz mjeseca augusta. Na kraju 1. r. ostatak slova A, M ili N.

428. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** U Mitrovici pred kućom zidara Rajnovića na »Vrbici«, gdje je bilo groblje bl. Synerota, našao Ignjat Jung, umirovljeni učitelj u Zagrebu. Dar istoga 1908.

Vis. 0'07, šir. 0'05, deblj. 0'024. Bijeli mramor. Naokolo oblomljen sitan komad tanke ploče.

U 1. r. ostanci slova NE, u 2. r. FIL — Pismo IV.—V. stoljeća.

427

428

429. **Ulomak nadgrobna spomenika nepoznatoga pripadnika druge pannonске ale, rodом Derinca, koji je umro u 32. godini života.** Iskopan u Mitrovici, gdje se je g. 1888. nalazio u župnom uredu. Darovao Pajo Miler, opat i župnik mitrovački.

Vis. 0'41, šir. 0'60 deblj. 0'21. Vapnenjak.

Ulomak veoma debele ploče sa starim rubom na d-strani, gdje je napisovo lice omeđeno 0'12 širokom letvom.

= s | uli
f(i)lius) Derini(us), | [? signi-
f(er) al]ae (secundae)
Pannon(iorum) | [.....
vixit ann(is)] (triginta duo-
bus) | s. — Iz početka III. stoljeća. Dosta pravilna slova. Trouglaste točke iza svake riječi; na koncu 1. i 5. r. ne mogu se konstatovati. Povrh broja u 4. r. nalazi se potez.

429

Pokojnik je kao i njegov otac imao nerimsko ime, a potjecao je od naroda Derinā, koji se dovodi u savez s dalmatinskim Δέρρινοι (Ptol II. 16, 5), Deuri i Deretini (Plin. n. h. III 142 et 143). Služio je u ala II Pannoniorum, a čin, u kojem je služio, označen je na kamenu sa slovom F na kraju, od kojega se je dio gornjega poteza sačuvao, radi čega sam pomislio na riječ [signi]f(er). Jedna ala II Pannoniorum poznata je kao sastavni dio dakijske vojske, ali ta valjda nije istovjetna s četom, u kojoj je mitrovački pokojnik služio. Vjerojatnije je, da je četa mitrovačkoga kamena istovjetna s onom, koju bez broja kao ala Pannoniorum navode neki spomenici iz Solina u Dalmaciji, te neki pannonски iz okoline Szombathelya, iz Đura, Slankamena i Belegiša. Nije nemoguće, da je istovjetna s njome i ona ala Fl(avia) Pannoniorum,

koja se spominje na nekom spomeniku iz Kraljevaca kod Rume, dakle iz neposredne okolice mitrovačke.

CIL III 10223. — J. Brunšmid u Viestniku hrv. arh. dr. XI 1889 str. 34, 3.

430. **Ulomak nadgrobnoga spomenika, što ga je podigao nepoznat otac svojoj djeci** Iskopan u Mitrovici, gdje se je g. 1879. nalazio kod župnika Paje Milera. Dar istoga 1883.

430

Dr. J. Brunšmid u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 122, 1. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 16, 43.

431. **Ulomak nadgrobnoga spomenika nepoznatoga mladega čovjeka iz Syrije**, sa metrički sastavljenim napisom. Iskopao g. 1869. u Mitrovici kod krsta na Savskom brijegu čizmar Paja Radovanović. Mnogo godina nalazio se u kući Koste Tomaševića u Zanatlijskoj ulici br. 4, ali se je jednom prilikom razbio na komade i upotrijebio za taracanje dvorišta. Ovaj komadić — od prilike osmina cijeloga ulomka — našao je i darovao Kosta Arsenić 1903

431

Vis. 0 15, šir. 0 195, deblj. 0 08. Rupičav bijeli mramor.

Naokolo oblomljen, manji komad debele ploče s desnoga donjega dijela negdašnjega većega ulomka, kojemu je napis glasio:

... q]ue fui[t] iuvenis
 [terr]a Syria genitu[s]
 [fel]ix vita et omn[i]
 [si quan]do est aliq[u]a
 5 ... et Iovis Stygius I
 m ossua praecor
 [vita e]st extinct[a]
 ... meque Hel[via] condidit uxor?

Doba: II. stoljeće. Sačuvala su se samo razmaknuto pisana slova 4.—7. retka. Trouglaste točke iza Stygius i praecor. U potonjoj riječi pisana su slova AE u spoj (A bez prječke), slovo O je mnogo manje od ostalih i posvema okruglo. Iza Stygius ne dolazi slovo A, jer je na rubu kamena preostali potez okomit. Dopunji su Büchelerovi.

CIL III 6443. — Zarija Gruić u Mitth. der Centr. Comm. XVII 1872 str. XCIII 2. — Fr. Buecheler Anthologia latina. II. Carmina epigraphica I. Lipsiae 1895 p. 258, 540

432. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe, koju joj načiniše roditelji.** Iskopan u Mitrovici u vrtu Đure Rukavine (Srijemska ulica br. 8). Darovao Ignjat Jung, umirovljeni učitelj u Zagrebu 1908.

Vis. 0'15, šir. 0'24, deblj. 0'045. Bijeli mramor

Veći komad deblje ploče sa starim rubom desno i dole.

= | et ? Ter]tia | [pare]ntes —

Pismo IV.- V. stoljeća. Recí su gore i dole linirani.

432

433. **Ulomak nadgrobne ploče nekoga nevinoga djeteta nepoznatoga imena, koje je umrlo navršiv nešto preko 4 mjeseca.** Iskopan u Mitrovici u vrtu Barbare Amtmann, Srijemska ulica br. 25. Darovao Adolf Mandl 1894.

Vis. 0'235, šir. 0'425, deblj. 0'08. Bijeli mramor s plavkastim prugama.

Veći komad debele ploče sa starim rubom na l. strani, gdje ima 0'10 širok neispisan prostor. U njem je dalje gore bilo nešto urezano ili zapisano, od čega potezi prelaze i u sačuvani ulomak kamena.

= | . Ila [.....

ca]rissim[ae filiae .. in]fanti in-
n[ocentissimae, quam] | a se di-
mise[runt | mens(ibus)
(quattuor) d[ie]b(us) — Slova IV. stoljeća.

CIL III 14340^a. — Dr. J. Brunšmid u Viestniku hrv. arh. dr. n. s. I 1895 str. 165 (sa sl. 114).

433

434. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan na početku g. 1902. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Franje Bauera (Srijemska ulica br. 86). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1902.

Vis. i šir. 0'14, deblj. 0'027. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče.

= lc | pru — Pismo IV.-V.

stoljeća. Recí gore i dole izlinirani. U 2. r. ispred slova P veći je prazni prostor sa rektularnom izdubinom, na kojem kao da su bila urezana znatno manja slova EI.

434

435. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan g. 1904 u Mitrovici pri rigolovanju Mandušićeva (Šolićeva) vrta (Srijemska ulica br. 93). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1904.

Vis. 0'11, šir. 0'083, deblj. 0'035. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanje ploče.

= ... te ... | ... imo ... | — Pismo IV.-V.

stoljeća. Na početku 1 r. ostatak valjda od slova R, a na kraju istoga retka okomiti potez drugoga nekoga slova. U 3. r. ostaci jednoga slova sa zavoikom (R, P ili B) i od slova E,

435

436. **Ulomci nadgrobnе ploče** nepoznate osobe. Iskopani koncem veljače 1902. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Pavla Götzingera (Srijemska ulica br. 95). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1902.

A. Vis. 0'195, šir. 0'13, deblj. 0'034. B. Vis. 0'21, šir. 0'115, deblj. 0'03. Bijeli mramor.

436

Dva manja komada tanje ploče sa jako otučenim starim rubom na donjem kraju. Ulomci potječu od istoga spomenika, ali su bili jedan od drugoga dosta razdaleko. Ostrag se nalazi na oba komada po jedna okrugla 45 mm široka i 10 mm duboka izdubina za učvršćenje ploče na nekoj pozadini.

= r et El[pidi? coniugi o]bs[equen[tis]sim[ae et sibi me]m[ori]a[m | fe]cit. — Pismo IV.—V. stoljeća. Rec i su samo dole izlinirani.

437. **Ulomak starokršćanske nadgrobnе ploče** nepoznate osobe. Iskopan u prosincu 1903. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Pavla Götzingera (Srijemska ulica br. 95). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1904.

Vis. 0'218, šir. 0'163, deblj. 0'036. Crven mramor sa svijetlim mrljama i prugama.

437

Manji komad tanje ploče sa starim rubom na gornjem kraju. Gore je kamen 0'04 široko odjelan.

U 1. r. vide se razdaleko ostaci dvaju slova, valjda od Hristova monograma (sastavljena od slova XP) i od slova W, kojemu bi onda na l. strani imalo odgovarati slovo A. U 2. r. piše tenet m (?) U 3. r. nije na sačuvanom dijelu kamena bilo nijedno slovo. — Pismo IV.—V. stoljeća. Rec i su gore i dole izlinirani.

438. **Ulomak nadgrobnе ploče**, koju je nepoznata osoba načinila za svoju sestru. Iskopan u prosincu 1904. u Mitrovici pri rigolovanju u srednjem dijelu vrta seljaka Pavla Götzingera (Srijemska ulica br. 95). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1904.

Vis. 0'115, šir. 0'165, deblj. 0'018. Bijeli mramor.

438

Malen komad tanke ploče sa starim rubom na gornjem kraju.

= . . . mem[ori]a | sor]ori sua[e | nep]oti — Pismo IV.—V. stoljeća. Nelijepa slova. Dole otvoreno slovo O u 1. r.

ima oblik grčkoga Ω. Prječka slova A na kraju 2. r. nije posvema izvučena. Na početku 1. r. je trouglasta interpunkcija, na početku 2. r. bilo je slovo R, a na početku 3. r. slovo P.

439

439. **Ulomak nadgrobnе ploče** nepoznate osobe. Iskopan u prosincu 1904. u Mitrovici u sjevernom dijelu vrta Pavla Götzingera (Srijemska ulica br. 95). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1904.

Vis. 0'23, šir. 0'24, deblj. 0'031. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen komad tanje ploče.

U 1. r. neznatniji ostanci slova, možda od ... na l ... U 2. r. REMPV, a u 3. r. ICACIV. — Pismo IV—V. stoljeća. Veoma velika slova. Tragovi liniranja gore i dole.

440. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe**, koja je umrla jedne godine, koje je bila peta indikcija Iskopan g. 1904. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Pavla Götzingera (Srijemska ulica br. 95). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1904.

Vis. 0'12, šir. 0'11, deblj. 0'015—0'02. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče, koja je na d. strani imala uzvinut rub poput kakove plitke posude, koja je u ovom slučaju morala biti obloga oblika. Na donjoj nasjeckanoj strani kamena nalazi se plastički izražen dio od kolobara veoma velikoga promjera.

= indic[ti]on(e) (quinta) | [p]arvo | iri (?) | — Pismo IV.—V. stoljeća. Rec i su jedan od drugoga razdaleko i samo dole linirani. Na d. strani okomita linija označuje dokle se imalo pisati, ali se pri pisanju na nju nije pazilo. Veoma nelijepo izvedena slova. Na početku 3. r. vidi se ispred slova I okomiti potez predidućega slova. Slovo R u istom retku kao da je korigirano iz slova K.

440

441. **Ulomak nadgrobne ploče nekoga Victora (?)**. Iskopan 12. prosinca 1904. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Pavla Götzingera (Srijemska ulica br. 95). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1905.

Vis. 0'09, šir. 0'20, deblj. 0'027. Bijeli mramor sa zelenkastim prugama.

Malen komad tanke ploče sa starim rubom na gornjem kraju.

= Victo[r] — Pismo IV.—V. stoljeća. Ime je naravno moglo imati još kakov dočetak, te biti možda i žensko.

442. **Ulomak nadgrobna spomenika nepoznate osobe**. Iskopan u Mitrovici kod Ilije Pivarevića, Srijemska ulica br. 97. Dar istoga 1894.

Vis 0'09, šir. 0'10, debljina 0'04. Bijeli krupnozrni mramor.

Svuda naokolo oblomljen malen komad ploče. U 1. retku su slova RA i iza njih ostatak okrugloga slova (C, G, O ili Q). U 2. r. su slova SIM Rec i su gore i dole izlinirani. Slova IV.—V. vijeka.

Dr. J. Brunšmid u Viestniku hrv. arh. dr. n. s. I 1895 str. 165, 7 (sa sl. 117).

442

443. **Ulomci nadgrobne ploče nepoznate osobe**. Iskapani u prosincu 1901. u Mitrovici pri rigolovanju vrta M. Katića (Srijemska ulica br. III). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1902.

Vis. 0'113, šir. 0'095, deblj. 0'032. Bijeli mramor.

Na dvoje slomljen malen komad tanje ploče sa starim rubom na gornjem kraju.

= no[vem ?] .. | ro — Pismo IV.—V.

443

stoljeća. Izmed redaka izvučena je jedna linija. U 1. r. valjda je kakov datum iz mjeseca novembra.

444. **Ulomci starokršćanske nadgrobnne ploče nepoznate osobe.** Iskopani 24. ožujka 1904 u Mitrovici pri rigolovanju vrta Petra Marušića u Srijemskoj ulici (po staroj numeraciji Palanka br. 744). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1904.

A. Vis. 0'12, šir. 0'13, deblj. 0'016. B. Vis. 0'09, šir. 0'073, deblj. 0'016. C. Vis. 0'05, šir. 0'107, deblj. 0'018. Bijeli mramor.

Tri nepristajuća, naokolo oblomljena malena komada tanke ploče, koji bez dvojbe potječu od istoga spomenika.

444

Na jednom je komadu Hristov monogram, načinjen od istokračnoga krsta i nanj nastavljene zavojke slova P. Na drugom su u 1. r. slova IA i okomiti potez trećega slova (valjda od N), po svoj prilici dio nekoga imena; u 2. r. ostatak slova A ili M i okomiti potez nekoga drugoga slova. Na trećem ulomku vidi se u 1. r. donji ostatak slova D ili B i ostatak donjega vodoravnoga poteza slova E ili L; u 2. r. iza nekoga većega neispisanoga prostora (prema tome valjda na početku retka) slova SV. — Pismo IV.—V. stoljeća. Reći su gore i dole izlinirani.

445. **Ulomak nadgrobnnoga spomenika nepoznate osobe.** Iskopan 15. ožujka 1897. u Mitrovici, kada se kopao podrum kuće učitelja Ignjata Junga (Trg sv. Dimitrije br. 14). Dar istoga.

445

Vis. 0'185, šir. 0'13, deblj. 0'055. Vapnenjak.

Manji komad deblje ploče sa starim rubom na lijevom i donjem kraju. Na 1. str. donji dio špiralno kanelirana polustupa s pravilnim podnožjem; dole komad neurešena okvira.

Možda se ima čitati: | I | con[iugi] | P(ublius) Ta[d]ius ? | | p[osuit]. — Pismo III stoljeća. Prilično pravilna slova Bez interpunkcija; samo jedna kao da je na početku zadnjega retka.

446. **Ulomak nadgrobnnoga spomenika nepoznate osobe.** Naden u Mitrovici u kući Ace Štrka u Krajiškoj ulici. Darovao Aca Timotijević, trgovac u Mitrovici 1906.

446

Vis. 0'20, šir. 0'225, deblj. 0'11. Vapnenjak.

Manji komad debele ploče sa širokim profilovanim okvirom i starim rubom na d. strani. Sudeć po mnogom mazu, kojim je komad oblijepljen, služio je on kao građevni materijal.

U 1. r. slova ATE i trouglasta točka, u 2. r. TVI i trouglasta točka, u 3. retku ništa, u 4. r. apex jednoga slova i gornja polovina slova R (ili B ili P). — Pismo III. stoljeća s duboko urezanim slovima. Reći su

gore i dole plitko zarezanim linijama izlinirani.

447. **Ulomak spomenika s napisom nepoznata sadržaja.** Iskopan u srpnju 1905. u Mitrovici, u vrtu kuće u Poljskoj ulici. Darovao Ignjat Jung, učitelj u Mitrovici 1905.

Vis. 0'167, širina 0'13, debljina 0'025. Krupnozrn bijeli mramor.

Manji komad tanke ploče sa starim rubom na gornjem kraju.

U 1. r. možda [infel]icis[simo], u 2. r. Dč i okomit potez nekoga slova (P?), u 3. r. V između zavojke jednoga slova (D?) i okomita poteza nekoga drugoga (M?), u 4. retku VNO, u 5. r. ostatak neopredijeljena slova. — Pismo IV.—V. stoljeća. Slova č i O su zaobljena.

447

448. **Ulomak spomenika s napisom nepoznata sadržaja.** Iskopan g. 1902. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Ivana Wollera (Trg sv. Dimitrije br. 7). Darovao Ignjat Jung, učitelj u Mitrovici 1902

Vis. 0'085, šir. 0'092, deblj. 0'04. Krupnozrn bijeli mramor.

Malen komad deblje ploče sa starim rubom na donjem kraju.

Sačuvala se slova dum . . . i povrh njih donji kraj okomita poteza nekoga slova u predidućem retku Pismo II. ili III. stoljeća.

448

449 **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan 22. ožujka 1902. u Mitrovici u vrtu Ivana Banića (Krajiška ulica br. 96). Darovao Ignjat Jung, učitelj u Mitrovici 1902.

Vis. 0'076, šir. 0'084, deblj. 0'019. Bijeli mramor s tamno-modrim mrljama.

Malen komad tanke ploče sa starim rubom na donjem kraju.

= ? a]n(nis) vi | al an v — Pismo IV.—V. stoljeća. Malena nepravilna slova. Na početku 1. r. ostatak kosoga poteza valjda od slova A; na početku i kraju 2. r. ostaci po jednoga kosoga poteza od slova V. Čini se, da je slijedio još jedan redak, ali taj nije bio potpuno ispisan.

449

450. **Ulomak spomenika s napisom nepoznata sadržaja.** Iskopan g. 1905. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Mate Schmidta (Ratarska ulica br. 19). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1905.

Vis. 0'19, šir. 0'125, deblj. 0'038. Bijeli mramor.

Manji komad deblje ploče sa ponešto otučenim starim rubom na gornjem kraju.

= o . . . | [? pro sa]lut[e] . . . | sim[ae] . . .
— Pismo IV.—V. vijeka Na kraju 1. r. bila je možda trouglasta interpunkcija, na kraju 2. r. vidi se donji kraj slova E a na kraju 3. r. ostatak kosoga poteza slova A.

450

451. **Ulomak spomenika s napisom nepoznata sadržaja** Iskopan g. 1905. u Mitrovici pri rigolovanju vrta Mate Schmidta (Ratarska ulica br. 19). Darovao Ignjat Jung, učitelj 1905.

Vis. 0'165, šir. 0'145, deblj. 0'033. Bijeli mramor

451

Manji komad tanje ploče sa starim rubom na donjem kraju. Površina kamena popucala je valjda pod uticajem vatre. Sačuvala su se slova . . . las i iza njih ostatak nekoga zaobljenoga slova (možda C). Veoma velika nepravilno pisana slova IV.—V. stoljeća Gore duboko je zaparan ostatak vodoravnoga poteza.

452. **Ulomak nadgrobne ploče**, koju je nepoznata osoba za sebe i nekoga drugoga načinila. Iz Mitrovice. Dar Paje Milera, opata i župnika u Mitrovici 1894.

Vis. 0'105, šir. 0'095, deblj. 0'018. Bijeli mramor.

452

Malen komad tanke ploče sa starim rubom na donjem kraju. Od napisa je preostalo: u 1. r. . . s]i bi po[suit . . . a u 2. retku . . . am f(?) . . . Reci su gore i dole plitko urezanim potezima izlinirani.

Dr. J. Brunšmid u Viestniku hrv. arh. dr. n. s. I 1895/6 str. 165, 8 (sa slikom 118).

453. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe** Iz Mitrovice. Dar Paje Milera, opata i župnika u Mitrovici 1894.

Vis. 0'17, šir. 0'13, deblj. 0'029. Bijeli mramor.

453

Naokolo oblomljen malen komad tanje ploče. U 1. r. su ostanci slova . . . eris . . . , u 2. r. . . nepu . . . — Prvo slovo 2. r. nije sigurno. Dalje dole nije više bilo slova. Pismena IV.—V. stoljeća.

Dr. J. Brunšmid u Viestniku hrv. arh. dr. n. s. I 1895/6 str. 165, 9 (sa sl. 119).

454. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe**. Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'065, širina 0'163, debljina 0'033 (ali je ostrag otučen). Bijeli mramor.

454

Malen komad ploče, gore, kako se čini, sa starim rubom.

= ries pru — Pismo IV.—V. stoljeća. Povisoko povrh retka izvučena je jedna linija.

CIL III 10227. — J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 117, 4. — S Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 23.

455. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe**. Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'138, šir. 0'158, deblj. 0'023 (ali je ostrag otučen).

455

Naokolo oblomljea malen komad tanke ploče.

U 1. r. \AO, u 2. r. P\A, u 3. r. \A. — Pismo IV.—V. stoljeća. U 1. r. slovo A nema prječke. Reci su gore i dole izlinirani.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880. str. 117, 5a. — S Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 26.

456. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe**. Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'122, šir. 0'132, deblj. 0'024. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče.

U 1. r. slova ONTA, u 2. r. IXV. — Pismo IV.—V. stoljeća.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 117, 5 b. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 13.

456

457 **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'14, šir. 0'125, deblj. 0'045. Vapnenjak.

Malen komad deblje ploče sa starim rubom gore i lijevo.

Slovo D u 1. r. valjda je dio formule D(iis) [M(anibus)] U 2. r. su slova MAR u spoju pisana valjda početak imena pokojne osobe. — Pismo III. stoljeća.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 118 b. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 37.

457

458. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'095, šir. 0'115, deblj. 0'046. Pješčenjak.

Malen komad deblje ploče sa starim rubom gore i možda desno.

U 1. r. nalazi se interpunkcija u obliku većega srcolika lista između slova V(ivus) F(ecit) (?) U 2. r. su gornji okrajci triju slova, od kojih su prva dva valjda FR a treće možda I. — Pismo IV.—V. vijeka. Reciproci su gore i dole linirani.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 118, 8 d.

459. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče, na kojoj se spominje neki Asterius (?).** Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'10, šir. 0'13, deblj. 0'024. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen komadić tanke ploče, koja je, sudeć po rupi lijevo do Hristova monograma, možda negda na nekom zidu prikovana bila.

= ? As]terio | .. cleca
..... — Desno dole trećna velikoga Hristova monograma, sastavljena od kružne crte, velikoga krsta, na kojem se je valjda nalazila zavojka slova P, te slova A (dijelom sačuvano) i @ (nesačuvano) u donjim uglovima krsta. Slova IV.—V. stoljeća. Reciproci samo dole linirani.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 118, e. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 20.

460. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'10, šir. 0'122, deblj. 0'019. Bijeli mramor.

458

459

460

461

462

Naokolo oblomljen malen komad tanke ploče.

= ? coniu]ex Afr | int — Pismo IV. — V. stoljeća. Reci su gore i dole linirani Interpunkcija nema. Na koncu 2. r. ima trag slova R ili E.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 118 c. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 17.

461. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'125, šir. 0'22, deblj. 0'023. Bijeli mramor.

Malen komad tanke ploče sa starim rubom dole.

Od slova se potpuno sačuvalo samo veliko **Θ**, kraj kojega je interpunkcija u obliku listića. U predidućem retku vide se ostanci slova [p] OS [u it]. — Pismo IV — V. stoljeća.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 118. 8 a. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 tab. IV 27.

462. **Ulomak starokršćanske nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iskopan u Mitrovici prije g. 1879. Dar ravnateljstva mitrovačke realke 1883.

Vis. 0'06, šir. 0'055, deblj. 0'019. Bijeli mramor.

Sitan komadić tanke ploče sa starim rubom desno i dole. Na njem je urezan gornji kraj palmove grančice.

J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 118, 7 c.

463. **Ulomak spomenika s napisom nepoznata sadržaja.** Iskopan istočno od Mitrovice na Škribankovom polju južno od ceste, koja vodi u Jarak. Darovao Ignjat Jung, učitelj u Mitrovici 1905.

463

Vis. 0'29, šir. 0'19, debljina 0'09 (ali je kamen ostrag otučen). Bijeli krupnozrni mramor.

Naokolo ožuljan i otučen komad kamena, koji je valjda rabio na kakovu grobu. Sačuvala su se samo dva početna slova zadnjega retka **CH**. — Pismo, kako se čini, III. stoljeća.

464. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iz Mitrovice.

Vis. 0'087, šir. 0'18, deblj. 0'018. Krupnozrn bijeli mramor.

464

Malen komad tanke ploče sa starim rubom dole.

= odome — Pismo IV.—V. stoljeća.

Ružna slova.

465. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe.** Iz Mitrovice. Darovao Pajo Miler, opat i župnik mitrovački 1882.

Vis. 0'11, šir. 0'16, deblj. 0'029. Bijeli mramor.

Malen na dvoje slomljen komad tanke ploče sa starim rubom na gornjem kraju.

465

= omi — Pismo IV.—V. stoljeća. Ružna slova.

466

466. **Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe**
Iz Mitrovice.

Vis. 0'125, šir. 0'14, deblj. 0'029. Bijeli mramor s rijetkim plavkastim prugama. Manji komad tanje prelomljene ploče sa starim rubom lijevo i dole, ali i gore i desno izbrušen. Naokolo nalazio se profilovan okvir.

Sačuvaše se samo prva slova zadnjih dvaju redaka: u 1. r. donji kraj okomita poteza nekoga slova a u 2. r. slovo V.

S. Ljubić Inscr. p. 26, 62.

* 467. **Nadgrobnni spomenik nekoga Tita Publicija Suriona i njegove supruge.** Nalazio se u Petrovcima kod Rume na pravoslavnom groblju. Kupljen.

Vis. 0'70, šir. 0'905, dublj. 0'625. Vapnenjak.

Masivan komad kamena kockasta oblika, po srijedi na dva jednaka komada rasječen. Mjestimice na rubovima okrhan; otučena su lica figura i prsti d.

467

muževe ruke. Donja polovina kamena manjka. Čini se, da spomenik gore nije imao nikakova nastavka, barem se ne vidi, gdje i kako bi bio učvršćen. Ono par većih nepravilnih rupa nisu drugo nego naravne škulje, kojih kamen i drugdje dosta ima.

Na pročelju je l. i d. 0'095 široka pruga, urešena biljevnim hvojama sa volutama. U oblongnom izdupku nalaze se u visokom reljefu izrađena, napred okrenuta poprsja od dvoje pokojnika, d. muževo a l. ženino. Muž ima podulju kosu na glavi, dva nabora na čelu, brke i kratku kuštravu bradu. Odjeven je chitonom s rukavima i himatijem, od kojega mu je jedan kraj povučen od d. kuka prema l., dok se drugi kraj spušta s lijevoga ramena. U l. ruci drži svitak (rolu) a desnicom je ženu ogrlio oko vrata. Žena ima vještački uređenu frizuru sa po srijedi razdijeljenom, valovito udešenom kosom i pet puta oko glave omotanim uvojcima. Odjevena je chitonom s rukavima, u d. ruci drži jabuku (ili jaje ?), a l. je rukom obuhvatila muža tako, da joj se ruka vidi na njegovom l. ramenu. Dosta oštećene glave radene su prilično dobro, tako da se je sigurno

postigla neka portretna sličnost sa prikazanim osobama. Tjelesa su sasna zapuštena i djelomice upravo nezgrapno načinjena.

Ispod poprsja nalazi se u širokom profilovanom okviru napis, od kojega je preostalo samo: D(iis) M(anibus). | T(itus) Publicius | Surio|..... — Pismo II. stoljeća. Lijepa velika pravilna slova. U 1. r. iza D interpunkcija u obliku velike črknje, a u 2. r. iza T u obliku trouglasta zareza.

I obje uže strane spomenika urešene su škulpturama, od kojih se jedne odnose na muža a druge na ženu. Gornji, lijevi i desni rub obilazi biljevna hvoja sa mnogo zaperaka, koji se špiralama završuju. U gornjem dijelu, koji odgovara pročelnom izdupku s poprsjima, ima po jedan nacrt u plohozezbi, a u donjem je u zaokvirenu izdupku bila po jedna napred okrenuta figura u visokom reljefu, ali su se od njih sačuvala samo poprsja. Plohozezba na l. strani

467 a

467 b

gore prikazuje veliku oblongnu škrinju, na kojoj se u uglovima vide glave čavala a u sredini velik četverouglast okov sa otvorom za ključ u obliku te kraj njega velik ključ. I na tom okovu, kojemu su stranice oblato uvučene, vide se četiri ukrasna čavla, kojima je prikovan.

Na d. užoj strani gore zaprema veći dio prostora velik zvonolik kalathos sa niskom nožicom, iz kojega na d. strani izilazi nešto, što naliči na uže, svijajući se dolje u špiralu. L. do kalatha, koji je košara za ženski ručni rad, nalaze se dva duguljasta predmeta, koji mogu biti samo vreteno i drugo. Vreteno je duguljasta, na krajevima zašiljena šipka, na koju je dole nataknut nekakov probušen utez. Drugo mnogo je debljega tijela, a oko nje se vidi omotano predivo. I ona je gore i dole zašiljena, a osim šiljka vidi se na njoj dole još i nekakova ušica, kojom se je mogla o nešto objesiti. Nema sumnje, da se je košarom, vretenom i drugom htjelo pokojnu Publicijevu ženu označiti kao marnu kućanicu,

koja je sama ispredala pređu, što joj je u kući trebala. Škrinja i ključ na l. užoj strani gore ne mogu se odnositi na ženu nego samo na muža, pa stoje u nekom snošaju s njegovim zvanjem. Na kakov zanat se tu valjda neće smjeti misliti, nego prije na kakovu javnu službu, koja je s primanjem novca bila u savezu.

Od spomenutih već manjih figura u zaokvirenim izdupcima na donjim dijelovima užih stranah, l. je žena a d. muškarac. Frizura i odijelo im je isto kao i kod onih poprsja na pročelju. Zato je sasma vjerojatno, da su tu pokojnici još jedanput u cijeloj figuri prikazani bili, ali su se samo gornji dijelovi do pojasa sačuvali. Glave su im jako oštećene.

CIL III 3225 (= 10209). — Rómer Fl. u Arch. Közlemények VI 1866 p. 178, 909. — J. Brunšmid i W. Kubitschek u Arch. epigr. Mitt. IV 1880 str. 113, 5. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. V 1883 str. 39 br. 3.

468. Ulomak nadgrobnoga spomenika nepoznate 25-godišnje osobe, što ga je načinio neki Zosimus. Iz Petrovaca kod Rume doneo S. Ljubić 1883.

Vis. 0'26, šir. 0'57, deblj. 0'32 Vapnenjak.

Veći komad veoma debele ploče sa starim, ali jako otučenim rubom na l. i d. strani.

Napis je zapisan u izdupku, koji je s jedne i druge strane bio omeđen skoro sasma otučenim špiralno kaneliranim polustupovima.

= eni | vix(it) an-
(nis) (viginti quinque) | Zosi-
mus | b(ene) m(erenti) | —
Doba: konac II. ili početak III. stoljeća. Trouglaste točke iza vix i an. Iza imena Zosimus u staro je doba

nešto eradirano. Čini se, da su tu u prvi kraj bila zapisana slova B.M., ali se je klesar, imajuć dosta prostora na raspolaganje, kasnije odlučio, da ta slova zapiše u posebnom retku. U l. r. možda je na kraju bilo zapisano [V a]l[e n[t]i sa NT u spoju. U Corpusu se tu čita ene.

CIL III 10211. — S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. V 1883 str. 40, 4. — Dr. S. Frankfurter u Arch. epigr. Mitt. IX 1885 str. 138.

469. Ulomak nadgrobnoga spomenika nepoznate osobe. Naden u Novim Banovcima na Dunavu kod kuće Andrije Kajoša kbr. 80, kada se odronio dunavski bajer.

Vis. 0'20, šir. 0'35, deblj. 0'28. Vapnenjak

Debeo veći komad kamena sa starim rubom na l. strani. Na kamenu je l. neznatan ostatak nekoga 0'08 širokoga okvira, koji možda potječe od špiralno kaneliranog polustupa.

= | con[iugi ? pientissi]mae
..... — Doba: III. stoljeće. Ovelika pravilna

468

469

slova. Povrh 1. r. ostanci slova predidućega retka. U 3. r. ostatak okrugloga slova (C, G, O ili Q).

CIL III 15137¹. — Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. V 1901 str. 157, 1 (sa sl. 107).

470. Ulomak nadgrobnoga spomenika nepoznate osobe. Provenijencija nepoznata.

470

Vis. 0·23, šir. 0·22, deblj. 0·07. Vapnenjak.

Naokolo oblomljen i ostrag otučen komad debele ploče s komadom staroga ruba na gornjem kraju. Lice kamena mjestimice ozlijeđeno.

= niae Ae | a et A
..... o et C — Pismo II.—III. stoljeća. Bez interpunkcija. Na kraju 1. r. je slovo E ili F, a isto je slovo bilo i na kraju 2. r.

S. Ljubić Inscr. p. 24, 55.

471. Ulomak nadgrobnoga spomenika nepoznate osobe. Nepoznate provenijencije.

471

Vis. 0·22, šir. 0·29, deblj. 0·135. Pješćenjak.

Naokolo oblomljen komad debele ploče, koji je desno dole znatnije okrhan.

Slova III. stoljeća. Vide se slova: u 1. r. IIEDI, u 2. r. \TIV!V, a u 3. ON·V Reci su gore i dole bili izlinirani, što se mjestimice još vidi. U 3. r. je trouglasta točka iza slova N sigurna, dok je ona u 2. r. iza slova T dvojbena

CIL III 4612. — S. Ljubić Inscr. p. 24, 54.

472. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Provenijencija nepoznata.

472

Visina 0·24, širina 0·17, debljina 0·065 Vapnenjak.

Veći komadić debele ploče sa starim rubom na d. kraju Lice napisa dosta otučeno i isprano.

= DxxxM | II sua e |
[con]iugi | fecit. — Hrdavo izvedena slova IV.—V. stoljeća. Između redaka po jedna surovo isklesana užljebina mjesto linije.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. II 1880 str. 44, 6.

473. Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Provenijencija nepoznata.

Vis. 0·13, šir. 0·12, deblj. 0·03. Bijeli mramor.

Naokolo oblomljen malen komad tanje ploče.

= qui | [vixit] an[nis ...] | [? men]si[bus — Pismo

IV.—V. stoljeća. Velika dosta lijepa slova. Između redaka po jedna plitko zarezana linija, koja se jedva opaziti može. Povrh l. r. vide se donji ostaci dvaju slova, koja su valjda bila XI.

S. Ljubić *Inscr.* p. 25, 57.

474 Ulomak nadgrobne ploče nepoznate osobe. Provenijencija nepoznata.

Vis. 0'093, šir. 0'12 deblj. 0'028. Bijeli krupnozrni mramor.

Malen komad tanje ploče sa starim rubom gore i desno. Na l. strani kamen je pravilno koso otesan, ali je tamo valjda bio prisastavljen uz veći komad, na kojem je bio početak napisa. Na našem ulomku samo je zapisana riječ ... qui ... pismom III.—IV. stoljeća.

S. Ljubić *Inscr.* p. 56, 60.

473

474

E. Razni sepulkralni spomenici.

475. Starokršćanski nadgrobni spomenik sa reljefima. Iskopan u Solinu, možda na starokršćanskom groblju *Legis sanctae christianae* u Manastirinama.

Vis. 1'23, šir. 0'76, deblj. 0'04. Bijeli mramor.

Od prilike polovina tanke, gore zaokružene, dole uglaste ploče, sastavljena od 13 pristajućih komada, sa starim rubom gore, lijevo i dole. U nutarnjem glatkom dijelu spomenika umetnut je jedan (ovdje nereproduciran) komadić, koji mu ne pripada.

Okolo glatkoga nutarnjega dijela ploče, na kojem je možda bojom bio zapisan nadgrobni napis, nalazi se odskačući 0'15 širok okvir, koji je na sredini dole malo usječen i sužen. Lijevi rub kamena urešen je astragalom, sastavljenim izmjenice od jednoga većega i dva manja duguljasta zrna. Na toj strani okvira preostalo je osam arkada s niskim stupićima, na kojima se raspoznaju kapiteli i baze, te s nižim svodovima. U svakoj je arkadi po jedna odjevena muška figura. Pet od donjih drži u l. ruci svitak (rolu), a gestom d. ruke kao da prate govor, što ga drže, upiruć kažiprstom na svitak. Prva i sedma ima l. ruku umotanu u plašt. Osma figura gore s obje ruke drži dugi krst. Arkada i figura, sudeć po raspoređaju sačuvanoga komada, moralo je biti svega 17. Veoma je vjerojatno, da sačuvane figure prikazuju osam apoštola, a ona sa krstom sv. Petra, stojećega ovdje valjda desno od Isukrsta, koji je po svoj prilici bio na srednjem najvišem dijelu spomenikova okvira prikazan. Velika je neprilika, što je bilo prikazano 17 mjesto 13 osoba. Možda su tu pridodane 4 figure prikazivale svece — mučenike solinske. Upozorujem, da su faktično prva i sedma od sačuvanih osoba drugačije prikazane od ostalih.

Na donjem dijelu okvira na d. okrenut hippokamp iz svoga ždrijela izbacuje proroka Jonu, koji u d. ruci drži uljičnu grančicu. Iza njega u l. uglu kamena vidi se na d. okrenuto mlade muško poprsje bez brkova i brade, s dugom

kosom i s kapom na glavi. Biti će da je kakovo božanstvo vjetra. Slično poprje ispunjalo je sigurno i nesačuvani d. donji ugao okvira, dok se za pendant

475

skih nadgrobnih spomenika sa napisima iz druge polovine VIII. stoljeća u Egiptu, koji su služili kao uzorci za isto takove kasnije arapske spomenike u Egiptu i Nubiji, od kojih su poznata tri datirana primjerka iz XI—XIII. stoljeća.

Dr. L. Jelić u *Ephemeris Salonitana. Jaderae* 1894 str. 30 (sa sl. II na tabli V).
— Jos. Strzygowski u *Bull. Dalm.* XXIV 1901. str. 58—65 (sa sl. na tabli II),

k Joninoj grupi nije vrijedno upuštati u nagadanje. Dr. Jelić, kojega ovaj solinski spomenik sjeća na mozajik sa solinskim mučenicima u kapeli sv. Venancija u Rimu, nadopunjuje na d. strani Jonu, kako leži u hladu pod stablom.

Solinski je spomenik napravljen u IV. ili V. stoljeću, a bio je po svome obliku do nedavna osamljen bez analogije. Kako se čini, bilo je slično nadgrobno kamenje u porabi i u starokršćanskom Sirmiju (Mitrovica), odakle i narodni muzej ima dva slično udešena ulomka ali s neurešenim odskačućim okvirom oko izdubljena polja za napis (br. 516 i 517), te i ulomak ploče sa napisom (br. 440), na kojoj se vidi, da je imala odskačući gore zaobljeni okvir. Iz nešto kasnijega vremena poznato je više, po svome obliku odgovarajućih kršćan-

476. Ulomak nadgrobnje ploče. Iz Solina.

Vis. 0'205, šir. 0'20, deblj. 0'059. Vapnenjak. Manjka skoro polovina na d. strani i cijeli donji dio kamena s napisom; otučena su oba l. ugla.

Prikazan je zabat jedne aedicule sa profilovanim rožnicama i glatkim simama. U zabatištu je napred okrenuta, valjda muška glava s kraćom kosom, bez brkova i brade, koja valjda ima apotropajsku svrhu. U l. uglu sjedi na d. okrenut gavran, kojemu je sigurno i na drugoj strani odgovarala slična ptica. Gornji l. ugao zaprema bršljanov list sa stapkom spletenom od triju hvoja.

476

477. Dječji sarkofag s poklopcem. Valjda iz Siska.

Duljina sarkofaga 1'28, vis. 0'51, dublj. 0'605. Duljina poklopca 1'355, vis. 0'27, dublj. 0'67. Rupičav vapnenjak.

Donji bridovi sarkofaga na mnogim su mjestima jače okrhani. Poklopac je na dva komada slomljen a ostrag je iz njega još u staro doba izlomljen velik komad s jednim akroterijem, možda nekom prilikom, kada je netko, u namjeri da ga orobi, u sarkofagu tražio dragocijenosti.

Neznatan plastički ures ima samo na prednjoj strani sarkofaga, gdje je na sredini izdubljeno 0'33

477

visoko i 0'50 široko polje za napis, koji tamo nije bio urezan nego možda samo bojom zapisan. Na d. i l. strani nalazi se po jedan veliki polumjesecu nalični ornament sa trolistom palmetom u srednjem dijelu.

Izdubina sarkofaga mjeri 1'085 u duljini, 0'425 u širini i 0'37 u dubljini; prema kraju d. strane, gdje je imala da leži pokojnikova glava, uspinje se tako, da tamo dubljina iznosi samo 0'28.

Poklopac ima oblik krova, na kojem su sprijeda i ostrag po tri velika pločasta nastavka sa akroterijima u obliku krugljinih isječaka. Na donjoj je strani poklopac koso podrezan i izdubljen a bio je pričvršćen sa četiri manja čavla.

478. Ulomak visokoga reljefa sa likom Erosa. U proljeću 1897. izvađen u Vinkovcima s drugim ulomcima rimskoga doba iz antiknoga temeljnoga zida u vrtu Josipe Kezman (Njemačka ulica).

Vis. 0'43, šir. 0'29, deblj. 0'22. Vapnenjak od ljuštura.

Prikazan je napred okrenut, sasma neodjeven stojeći Eros u visokom

478

Veći komad debele

479

s jednim Erosom. Nepoznate provenijencije, ali sudeć po materijalu valjda iz Topuskoga.

Dulj. 123, šir. 073, deblj. 0185. Pješćenjak.

480

tova lista. Na drugoj strani bez dvojbe se je nalazio odgovarajući drugi Eros. Napisa na ploči nije bilo osim ako je bio zabilježen bojom, koja se nije sačuvala.

reljefu sa spušenom bakljom u d. ruci, te s ispruženom ljevicom, koja je možda držala vijenac ili drugi koji predmet. Figuri manjkaju obje noge, l. ruka od polovine nadlaktice i stražnji dio odlomljene glave, na kojoj su nos i donji dio lica otučeni. Pozadina, koje se figura drži, svuda je naokolo a i ostrag otučena, pa se poradi toga ne može sigurno reći, da li je kamen ulomak s većega stupa ili sa kakova sarkofaga.

Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s VI 1902 str. 141, 3 (sa sl. 64).

479. **Ulomak ploče s dekorativnim reljefom.** Iz Mitrovice doneo A. Hytrek 1883.

Vis. 028, šir. 0425, deblj. 0064. Rupičav vapnenjak.

ploče sa širokim profilovanim okvirom na gornjoj strani, od kojega je znatan komad otučen. Sudeć po ostancima 005 duboke rupe za željezni čavao, kamen je negda bio znatno deblji, nego što je sada, pa je s njega možda od prilike isto tako debela ploča odcijepana. Ovaj ulomak možda potječe s prednje strane jednoga kasnorimskoga sarkofaga.

Prikazana je uvijajuća se debela loza sa grozdom, većim listom i sa dva zaperka.

480. **Ulomak sarkofagova poklopca**

Desna četvrtina poklopca velikoga sarkofaga s profilovanim okvirom i velikim akroterijem u uglu, na kojem se nalaze tri veće i jedna manja biljevna hvoja. U polju izraden je u visokom reljefu na l. leteći neodjeven krilati Eros, koji drži gornji ugao i kariku jedne četverouglaste tabule ansate, na kojoj je nastavak (ansa) urešen četverolistom rozetom i sa tri akan-

Ispod Erosa stoji na zemlji od šiblja spletena košara sa tri obruča i četiri otvora, koja je napunjena okruglim plodovima.

Kamen je bio negdje uzidan i zelenom bojom naličen

481. Ulomak sarkofagova poklopca sa reliefom. Iz Mitrovice, gdje je mnogo godina bio uzidan u pročelju povrh ulaza u gostionu k banu Jelačiću. Darovao Nikola Tordinac, katiketa u Mitrovici 1883.

Vis. 0'43, šir. (na d.) 0'35, dublj. (na l.) 0'40. Bijeli mramor.

Negda prelomljeni kamen od nevješte je ruke sastavljen, valjda kada ga je trebalo uzidati. Odbijen je gornji kraj akroterija s dijelovima maskine kose, djelomice je razbit nos i otučena površina kamena na čelu.

U akroteriju nalazi se napred okrenuta ženska maska sa po srijedi razdijeljenom, raspuštenom dugom kosom i sa vrpcom, kojom se privezivala, d. gore. Oči i otvorena usta su izdubljena. Ugao je valjda bio sprijeda l., jer desno kraj akroterija vidi se komad krova od poklopca. Na užoj strani l. bila su dva širom letvom rastavljena friza: u donjem se vidi ostatak velikoga bršljanova lista, a biljevni ornament s lišćem kao da je bio i u gornjem. Da je i na uzdužnoj strani bio neki uzani friz, vidi se po tome, što je tamo neko usko izdubljeno polje.

481

Odozdo je poklopac bio duboko izdubljen, a na rubu je imao širok okvir.

Spomenuli J. Brunšmid u *Viestniku hrv. arh. dr. II 1880 str. 31.* — J. Brunšmid i W. Kubitschek u *Arch. epigr. Mitth. IV 1880 str. 123.* — S. Ljubić u *Viestniku hrv. arh. dr. VII 1885 str. 11.*

482. Kamena urna za mrtvački pepeo. Iskopana u Ogleju (Aquileia). Darovao Emanuel Prister u Zagrebu 1877.

Vis. 0'32, promjer 0'33, promjer izdubine 0'23, dubljina 0'18. Vapnenjak.

506

482—508

505

504

Posuda valjkasta oblika, pokrivena poklopcem u obliku krugljina odsječka. Izvana je sve samo surovo priuđešeno. Oko izdubine ima obod, da poklopac bolje pristane.

483.—503. Dvadeset i jedna kamena urna za mrtvački pepeo. Devetnaest iskopao g. 1881. u Bakru S. Ljubić. Provenijencija dvaju komada nepoznata.

Slične su br. 482. a načinjene su također od vapnenjaka. U nekim se još nalaze pripaljene kosti pokojnika, što su u njima sahranjene bile. Dimenzije su sljedeće :

483.	Vis. 0'52,	promjer 0'46,	promjer izdubine 0'32,	dublina 0'27.
484.	» 0'445,	» 0'35,	» » 0'26,	» 0'20.
485.	» 0'425,	» 0'36,	» » 0'27,	» 0'24.
486.	» 0'42,	» 0'445,	» » 0'305	» 0'22.
487.	» 0'415,	» 0'35,	» » 0'25,	» 0'225.
488.	» 0'41,	» 0'37,	» » 0'27,	» 0'22.
489.	» 0'41,	» 0'36,	» » 0'28,	» 0'25.
490.	» 0'40,	» 0'40,	» » 0'28,	» 0'22.
491.	» 0'40,	» 0'39,	» » 0'275,	» 0'21.
492.	» 0'40,	» 0'39,	» » 0'30,	» 0'27.
493.	» 0'40,	» 0'38,	» » 0'265,	» 0'21.
494.	» 0'40,	» 0'36,	» » 0'24,	» 0'20.
495.	» 0'395,	» 0'415,	» » 0'295,	» 0'215.
496.	» 0'38,	» 0'36,	» » 0'25,	» 0'185.
497.	» 0'37,	» 0'395,	» » 0'28,	» 0'235.
498.	» 0'36,	» 0'39,	» » 0'285,	» 0'165.
499.	» 0'36,	» 0'375,	» » 0'25,	» 0'195.
500.	» 0'355,	» 0'36,	» » 0'24,	» 0'19.
501.	» 0'345,	» 0'36,	» » 0'24,	» 0'17.
502.	» 0'34,	» 0'32,	» » 0'23,	» 0'195.
503.	» 0'30,	» 0'36,	» » 0'25,	» 0'15.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. IV 1882 str. 77 VIII 2.

504 **Kamena urna** za mrtvački pepeo. Iskopana g. 1874. u Sisku uz spomenik M. Mucija Hegetora. Darovao C. Sunko u Sisku.

Vis. 0'33, promjer 0'44; promjer izdubine 0'32, dubljina 0'17. Vapnenjak.

Posuda valjkasta oblika s poklopcem u obliku okrugle debele ploče. Na dole izdubljenu poklopcu nalazi se izbočen obod, kojim poklopac pristaje u izdubinu posude.

505. **Kamena urna** za mrtvački pepeo. Iskopao g. 1881. u Bakru S. Ljubić.

Vis. 0'43, promjer 0'385; promjer izdubine 0'285, dubljina 0'205. Vapnenjak.

Posuda valjkasta oblika s poklopcem u obliku gore sploštene polukruglje. Oko posudine izdubine izbočen luk.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. IV 1882 str. 77 VIII 2, tabl. III 20.

506. **Kamena škrinjica** za mrtvački pepeo. Iskopao g. 1881. u Bakru S. Ljubić.

Vis. 0'40, šir. 0'38, dublj. 0'36, Vapnenjak.

Kockasta škrinjica sa 0'42 dugim i širokim te 0'08 visokim, krovu naličnim poklopcem, koji se je na jednoj strani na dvoje polomio. Izdubina, u kojoj se još nalaze pripaljene kosti, 0'25 je duga, 0'24 široka i 0'22 duboka.

S. Ljubić u Viestniku hrv. arh. dr. IV 1882 str. 77 VIII 2, tabl. I h. i III 47.

507. Kamena škrinjica za mrtvački pepeo. Iskopana g. 1902. u vrtlu braće Miletića u Drvišici kod Karlobaga, na jugoistočnoj strani rimske zgrade. Kupljena 1902.

Vis. 0'215, dulj. 0'375, dubljina 0'32. Vapnenjak.

Duguljasta kamena škrinjica, kojoj nutarnje dimenzije iznose 0'16 X 0'31 X 0'24. Poklopac se razbio i izgubio. U škrinjici su bile samo pripaljene kosti bez ikakvih priloga.

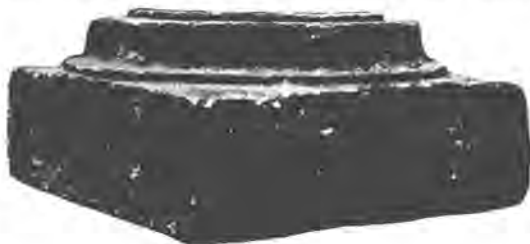

507

508. Kamena urna za mrtvački pepeo. Iskopao Karlo Tomljenović, umirovljeni financijski nadmornar g. 1889. u svome voćnjaku Pričcu kod Karlobaga. Dar istoga.

Vis. 0'32. Vapnenjak.

Posuda ima oblik stupove baze sa 0'70 dugom i 0'20 visokom plinthom, na kojoj je 0'12 visok komad s donjega kraja jednoga stupa. Promjer 0'27 duboke izdubine, koja je dole šira nego gore, iznosi gore 0'415. Manjkajući poklopac pristajao je na

508

izbočen obod, što se oko otvora nalazi, a bio je čavlima na tri mjesta pričvršćen, gdje su preostale olovom ispunjene izdubine. Osim pripaljenih čovječjih kostiju bilo je u posudi ulomaka zemljanih zdjelica i staklenih bočica.

Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. V 1901 str. 95 (sa sl. 56).

509. Ulomak s poklopca kamene škrinje za mrtvački pepeo. Iskopan u Prozoru kod Otočca na zemljištu Mike Premuša ispod istočne strane brda Vitla. Darovao Cvjetko Vuršter, inžinir u Otočcu.

Vis. 0'10, šir. 0'18, dublj. 0'23. Vapnenjak.

Manji komad svuda naokolo otučena i na dvoje prelomljena kamena.

Na jednom čelu kamena nalazi se u visokom reljefu izrađena napred okrenuta ženska glava s dugom raspuštenom kosom i izdubljenim zjenicama. Otučeno joj je čelo i jedan dio kose. Ispod nje je ostatak okvira. Na gornjem licu kamena vide se ostaci nekoga, možda kod priudešavanja u kasniju svrhu namjerice uništena većega lika, u kojima bi se dala prepoznati čupava kosa napred okrenuta lica, koje je imalo apotropajsko značenje, kao što je i ona manja prije opisana ženska glava.

509

Dr. J. Brunšmid u Vjesniku hrv. arh. dr. n. s. V 1901 str. 107 (sa sl. 66).

510. Gornji dio nadgrobnoga spomenika nepoznatih triju osoba. Do prije nekoliko godina bio je uzidan u Odri kod Siska u gospodarskoj zgradi seljačke kuće, koja je od požara stradala, na što je kamen za narodni muzej kupljen.

Vis. 0'825, šir. 0'905, deblj. 0'31. Sivkast vapnenac.

Kamen je mnogo trpio od atmosferskih upliva i požara, uslijed čega se je na više komada raspao i znatno iskrhao Manjka l. donji ugao i velik komad na srednjem dijelu lijevoga ruba. Površina reljefa u opće je veoma ožuljana, osobito na obim užim stranama; otučena su lica figura i desna rubna letva.

Prednja je strana kamena otankom letvom razdijeljena u dva horizontalna pojasa. U gornjem o 435 visokom polju nalaze se tri do ispod kukova izvedena napred okrenuta čovječja lika, od kojih srednji prikazuje ženu. Ona je odjevena nepasanim (kako se čini) odijelom s dugim rukavima, preko kojega je prebacila plašt. U kosi se ostrag opažaju ostanci pletenica, na prsima trag bulle, koje se d. rukom maša; na d. ruci ima narukvicu a lijevom drži svitak (rolu). Oba muškarca na stranama imaju širokim remenom pasano donje odijelo s dugim rukavima, a povrh njega chlamydu, prikopčanu jednom kopčom na d. ramenu; kažiprstom d. ruke pokazuju na svitak (rolu), što ju svaki u l. ruci drži. Kod

510

lijeve figure nešto se bolje raspoznaje kopča na chlamydi a kod desne zaponac na pojasu. U l. uglu gornjega polja nalazi se gornji dio nekakova svežnja (od šiblja ?), na kojem stoji duplim horizontalnim reljefnim potezom na dvoje razdijeljena četverouglasta ploča, na kojoj je možda negda nešto bojom zapisano bilo.

U donjem je pojasu više prema sredini na konju na d. jureći muškarac, koji u podignutoj d. ruci drži zamahnuto koplje. Pred njim trče jedna veća životinja s dugim šiljatim ušima (pas) i jedna manja, od koje je samo malo preostalo (valjda zec). U l. su uglu donjega pojasa ostanci okrugloga štita s pupkom na sredini i uspravljenoga koplja

Na d. užoj strani kamena raspoznaje se mladi, ponešto na l. okrenuti muškarac u kratkom, do koljena sižućem odijelu s rukavima. U podignutoj d. ruci drži neku posudu vitkijega oblika, dok je l. metnuo na prsa.

Na l. užoj strani je ponešto na d. okrenuta ženska figura u dugom chitonu i dugom plaštu, koja se dešnjicom hvata za bullu, što ju na prsima nosi, a u l. ruci drži svitak (rolu).

Gore je kamen valjda imao nastavak sa zabatom aedicule, a dole je bio drugi kamen s nadgrobnim napisom pokojnika, od kojih je jedan, sudeć po predmetima u l. dijelu obiju polja, valjda bio vojnički dostojanstvenik. Iz prizora u donjem polju dalo bi se možda zaključivati, da je ljubio lov.

511. Gornji dio velikoga nadgrobnoga spomenika nepoznate obitelji. Sa »Gradine« u Petrovcima kod Rume, odakle mu je ulomke g. 1874. kapelan Ante Bogetić prevezao u Rumu u dvorište rimokatoličkoga župnoga ureda. U Zagreb doveženi 1908.

Vis. 1.27, šir. 0.98, dublj. 0.30. Rupičav vapnenjak.

Tri pristajuća komada velike i veoma debele ploče, koja je na gornjem i lijevom rubu znatno otučena. Manjka desno donja četvrtina toga gornjega spomenikova dijela. Plastični uresi znatno su oštećeni.

511

Na kamenu je prikazano pročelje jedne aedicule sa dva špiralno kanelirana korintska polustupa. U njezinom visokom zabatu nalazi se veoma otučena napred okrenuta Meduzina glava s bujnom kosom i sa dvjema pod vratom u čvor svezanim zmijama. Niz strane krova pliva po jedan veliki delfin. Na arhitravnoj su gredi smještena tri hippokampa; ona dva na krajevima su unutra okrenuta a treći na d. okrenuti prikazan je, kako je glavu natrag obrnuo.

Prostor između stupova zapremala su tri u visokom reljefu načinjena, napred okrenuta poprsja odraslih osoba, od kojih se je samo ono na l. strani sačuvalo. Prikazuje plaštom odjevenu ženu, kojoj se na vratu prepoznaje, da ima na sebi i neko donje odijelo. S obadvije ruke obuhvaćala je poprsje većega napred okrenutoga muškoga djeteta, kojemu je plašt na d. ramenu okruglom kopčom prikopčan. Od ostala dva odrasla poprsja vide se samo tragovi, dokle su gore glave dosizale.

Ispod izdupka s poprsjima opet je jedna plohozrebom urešena greda, na kojoj je na l. kraju preostao na d. okrenuti hippokamp.

Spominje S. Ljubić u *Viestniku hrv. arh.* dr V 1883 str. 43, 10, ali mu je opis nejasan i netočan.

512. Pinična češerika s nadgrobnoga spomenika. Iskopana u prosincu 1905. u Bakru pri rigolovanju vinograda gruntničara Pavla Andreanića na Šterni. Dar istoga.

Vis. 0.215. Vapnenjak.

Pinija je potpuna i samo na jednoj strani malo otučena. Sačuvalo se i komad vrata, kojim je pristajala na vrh nekoga kamenoga nadgrobnoga spomenika. Ovomu je valjda pripadalo u neposrednoj blizini u 0.40 dubljine otkopano oblongno kameno pod-

512

nožje sa četverouglastom izdubinom, u koju je spomenik negda zasaden bio. Malo podalje se prekopalo više grobova s paljevinom i raznim prilozima, koji su datirani jednim novcem II. stoljeća posl. Kr.

513. Ulomak nadgrobnoga spomenika nepoznate osobe.

Iz Mitrovice.

Vis. 0'225, šir. 0'11, deblj. 0'048. Prosti mramor.

Manji komad kamena sa starim rubom i komadom debla špiralno kanelirana polustupa na l. kraju. Od polja s napisom sačuvao se posve neznatan komadić s ostatkom nekoga okrugloga slova (C, G, O ili Q).

513

514. Krhotina špiralno kanelirana polustupa, valjda s nekoga nadgrobnoga spomenika. Provenijencija nepoznata.

Vis. 0'26. Pješčenjak.

515. Ulomak s velikoga nadgrobnoga spomenika. Iz Mitrovice.

Vis. 0'27, šir. 0'24, deblj. 0'085. Vapnenjak.

Manji komad s desnoga kraja velike debele ploče s komadom 0'10 širokoga okvira s biljevnom hvojom, kojoj se sačuvana dva zaperka špiralno svijaju. Kraj okvirne letve preostao je desni donji ugao 33 mm duboko izdubljena polja, u kojem se je valjda nalazio napis. Doba: II.—III. stoljeće.

515

516. Ulomak okvira nadgrobne ploče (?). Nađen 12. svibnja 1898. u Mitrovici u dvorištu dječjačke pučke škole (Školska ulica br. 4). Darovao Ignjat Jung, učitelj u Mitrovici 1898.

Vis. 0'155, šir. 0'105 deblj. ploče 0'014. Bijeli mramor.

Malen komad tanke ploče s uzdignutim profilovanim rubom, koji je ponešto zaobljen. Rub se je tako gore izvinuo, da kamen izgleda, kao da je dio veoma plitke posude, kojoj je totalna visina 0'028. Promjer ploče iznosio bi 0'88, ako je bila okrugla. Usporedno s okvirom nalazi se na ravnom dijelu ploče plastično rebro. Ostrag je kamen na gusto nasjeckan.

516

517. Ulomak okvira nadgrobne ploče (?). Iskopan 18. srpnja 1901 u Mitrovici pri pravljenju ceste u Starom šoru pred kućom br. 132 Darovao Ignjat Jung, učitelj 1901.

Vis. 0'295, šir. 0'245, deblj. ploče 0'29. Krupnozrn bijeli mramor.

Manji na dvoje prelomljen komad tanje ploče s uzdignutim profilovanim rubom, koji je tako zaobljen, kao da je dio okruga s promjerom od 1'16. Rub se tako gore uzvinut, da kamen izgleda, kao da je ulomak plitke posude, kojoj je totalna visina 0'065. Iznutra izraženo je na ploči plastično rebro. Stražnja strana kamena je ugladena.